

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA MANAGEMENTU

Strategie územního celku Hlučínska
Strategy of the Territorial Unit of Hlučínsko

Student: Bc. Zuzana Dardová
Vedoucí diplomové práce: doc. Ing. Václav Lednický, CSc.

Ostrava 2011

„Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou práci, včetně všech příloh, vypracovala samostatně“.

V Hlučíně, 29. dubna 2011

.....
Bc. Zuzana Dardová

Obsah

1	Úvod.....	1
2	Metodika zpracování a cíl práce	3
2.1	SWOT analýza	3
2.2	Cíl práce	6
3	Teoretická východiska	7
3.1	Územní celek.....	7
3.2	Osídlení	8
3.3	Města	10
3.4	Územní rozvoj.....	11
3.5	Strategie.....	11
3.5.1	Strategické řízení obce	15
3.5.2	Strategie územního celku	17
3.5.3	Strategický plán rozvoje obce	21
3.6	Rozdíl mezi strategií území a strategií organizace.....	26
4	Charakteristika Hlučínska	27
4.1	Hlučínsko aneb „Prajzská“	27
4.2	Historie Hlučínska.....	27
4.3	Zvyky a tradice.....	29
5	Charakteristika Hlučína	30
5.1	Historie.....	30
5.2	Profil města	31
5.2.1	Základní informace o městě Hlučín	31
5.2.2	Demografické údaje a obydlí	32
5.2.2.1	Obyvatelstvo	32
5.2.2.2	Bydlení	34
5.2.3	Sociální infrastruktura.....	36
5.2.3.1	Školství a vzdělávání	36
5.2.3.2	Zdravotnictví.....	37
5.2.3.3	Sociální služby	38
5.2.4	Ekonomika a trh práce	39
5.2.4.1	Trh práce Hlučín	39

5.2.4.2	Nezaměstnanost okresu Opava	39
5.2.4.3	Ekonomika a ekonomické subjekty	42
5.2.5	Cestovní ruch, kultura a sport	43
5.2.5.1	Ubytovací zařízení	44
5.2.5.2	Pěší a cykloturistika	44
5.2.5.3	Kulturní zařízení a kulturní památky	45
5.2.5.4	Sportovní zařízení a sportovní kluby	45
5.2.6	Infrastruktura.....	46
5.2.6.1	Dopravní infrastruktura.....	46
5.2.6.2	Technická infrastruktura	48
5.2.7	Zemědělství a životní prostředí.....	49
5.2.7.1	Zemědělství.....	49
5.2.7.2	Životní prostředí.....	49
6	Výsledky vlastního výzkumu.....	51
6.1	SWOT analýza města Hlučín	51
7	Návrh strategie	54
7.1	Vize města Hlučín	54
7.2	Oblasti rozvoje města Hlučín	54
7.3	Priority rozvoje města Hlučín	55
7.4	Termíny realizace a finanční náročnost navržených priorit.....	59
8	Závěr.....	62
	Seznam použité literatury.....	65
	Seznam zkratk	
	Prohlášení o využití výsledků diplomové práce	
	Přílohy	

1 Úvod

Účelem diplomové práce je sestavení strategie rozvoje města Hlučína. Město je součástí svazku obcí Hlučínska v Moravskoslezském kraji. Toto město jsem si vybrala proto, že je mým rodným městem, žiji zde celý život a ráda bych přispěla k jeho rozvoji.

Strategické plánování představuje v dnešní době velmi důležitý nástroj regionálního rozvoje. Zhruba od druhé poloviny 90. let 20. století začala především velká města v České republice zpracovávat strategické plány dalšího rozvoje, s důrazem na ekonomickou oblast. Moderní plánování obcí, měst a regionů je jedním z klíčových faktorů pro vyvážený a komplexní rozvoj území s ohledem na respektování zásad trvale udržitelného rozvoje.

I přes vstup ČR do EU je ekonomické, sociální a právní prostředí stále velmi nestabilní a tvorba strategií má komplexní charakter. I samotný vstup do EU vyvolává zvýšenou potřebu strategického plánování, jelikož pouze tehdy, kdy prokážeme provázanost denních rozhodování s dlouhodobou strategií, máme šanci čerpat podpůrné prostředky z fondů EU. Důvodem tvorby strategie by ovšem neměla být pouze snaha získat finance, ale prioritou je řešit problém a zlepšit kvalitu života v obci.¹

Strategické plánování pomůže uvědomit si jasně žádoucí směry vývoje města, obce či mikroregionu a soustředit úsilí a zdroje na řešení klíčových problémů. Ukáže, jak se připravit na budoucí vývoj vnějších podmínek, minimalizovat negativní dopady hrozeb a maximálně zužítkovat příležitosti, které se mohou v budoucnu objevit.

Je velkou výhodou mít svůj strategický plán rozvoje, který podchytí všechny možné projektové oblasti v rámci jednoho dokumentu a který se stane východiskem pro čerpání fondů EU a rozvoj území.

Diplomovou práci jsem rozdělila do čtyř částí. V první části se věnuji teoretickým poznatkům a definicím týkajících se strategie a analýzy území. Popisuji zde metodu SWOT analýzy aplikovanou na územní celek, která je vhodným nástrojem k posouzení situace města. Dále definuji strategický plán města a rozdíl mezi strategií organizace a strategií území.

¹ Zdroj: http://www.partnerstvi-msk.cz/zip/rea_0115h.pdf

Druhá část je zaměřena na popis daného území. Nejdříve popisují Hlučínsko, jeho historii, zvyky a tradice. Poté se věnují největšímu sídlu Hlučínska, kterým je město Hlučín. Definují zde historii a zejména profil města. Ve třetí části zpracují komplexní SWOT analýzu zvolené lokality. Pomocí této analýzy odhalím silné a slabé stránky, příležitosti a hrozby, které musí město respektovat při určování svého dalšího rozvoje. Na základě těchto informací se ve čtvrté části pokusím navrhnout doporučení dalšího rozvoje města.

2 Metodika zpracování a cíl práce

2.1 SWOT analýza

„U procesu stanovování strategie je důležité zjistit, jak na tom jsme uvnitř obce („interní analýza“) a jak na tom jsme ve vztahu k okolnímu prostředí („externí analýza“).“
(Charvát, 2006, str. 34)

Rozlišování mezi vnějším a vnitřním prostředím organizace je společné většině přístupů strategické analýzy. Nejznámější a nejrozšířenější z těchto přístupů je analýza SWOT, která klasifikuje vlivy na organizační strategii do čtyř kategorií: Strengths (přednosti, silné stránky), Weaknesses (nedostatky, slabé stránky), Opportunities (příležitosti ve vnějším prostředí) a Threats (hrozby z vnějšího prostředí). První dvě se týkají vnitřního prostředí a poslední dvě se týkají prostředí vnějšího viz Grant (2008).

- *Přednosti* - pozitivní vnitřní podmínky, které umožňují subjektu získat převahu nad konkurenty. Organizační předností je jasná kompetence, zdroj nebo schopnost, která umožňuje získat konkurenční výhodu.
- *Nedostatky* - negativní vnitřní podmínky, které mohou vést k nižší organizační výkonnosti. Nedostatkem může být absence nezbytných zdrojů a schopností.
- *Příležitosti* - současné nebo budoucí podmínky v prostředí, které jsou příznivé současným nebo potenciálním výstupům subjektu. Příznivé podmínky mohou obsahovat změny v zákonech, rostoucí počet obyvatel, uvedení nových technologií. Příležitosti by neměly být posuzovány jen ve světle současných podmínek, ale hlavně z hlediska dlouhodobého vývoje prostředí a jeho vlivu na organizace.
- *Hrozby* - současné nebo budoucí podmínky v prostředí, které jsou nepříznivé současným nebo budoucím výstupům subjektu. Nepříznivé podmínky mohou obsahovat pokles obyvatel, legislativní změny apod. viz Košťan, Šuleř (2002).

SWOT analýza je standardní metoda používaná k prezentaci analytických poznatků o nejrůznějších objektech zkoumání. Jejím principem je jednoduchá, avšak výstižná a pokud možno vyčerpávající a objektivní charakteristika silných a slabých stránek zkoumaného objektu a jeho možných příležitostí a ohrožení. Akcentováním silných stránek a naopak

důrazem na odstraňování nebo alespoň eliminaci slabých stránek roste pravděpodobnost využití nabízejících se příležitostí a omezuje se dopad identifikovaných ohrožení.

Vnitřní analýza – silné a slabé stránky

„Analýza vnitřních zdrojů a schopností společnosti umožňuje manažerům formulovat kvalitnější strategii díky tomu, že lépe porozumí strategickým schopnostem své společnosti.“
(Košťan, Šuleř, 2002, str. 27)

Posouzení vnitřní situace obce a jejích příčin zaujímá ve strategickém plánu klíčovou roli. Vnitřní analýza má dvojí účel:²

- stanovit možnosti a potenciál obce,
- identifikovat vnitřní silné a slabé stránky.

Silné stránky zahrnují jakékoliv komparativní a konkurenční výhody obce pro jakékoliv typy rozvojových aktivit. Slabé stránky jsou veškeré faktory, které limitují nebo ohrožují tyto aktivity. Některá podstatná témata při zkoumání silných a slabých stránek:

- klíčové činnosti ekonomiky obce (průmyslu, služby, turistika)
- dostupné průmyslové a komerční pozemky
- dopravní infrastruktura a mezinárodní napojení obce
- ekologické škody, ochrana krajiny a přírody, ukládání pevných odpadů
- občanská vybavenost, školství, kultura
- turistika, atraktivita regionálního a národního významu.

Vnější analýza – příležitosti a ohrožení

„Smyslem analýzy okolního prostředí je identifikovat vlivy a svou připravenost na dění ve vnějším prostředí. Identifikovat by se měly skutečně jen významné vlivy – těch bývá maximálně pět až sedm. Také je důležité, aby se monitorování okolního prostředí provádělo pravidelně a jeho výstupy byly s případnými doporučeními prezentovány vrcholovému vedení.“ (Košťan, Šuleř, 2002, str. 47)

² Zdroj: http://www.partnerstvi-msk.cz/zip/rea_0115h.pdf

Je důležité porozumět příležitostem a ohrožením vnějšího prostředí. Mnoho vnějších vlivů nebude moci obec ovlivnit, avšak jejich pravděpodobné účinky na místní ekonomiku jsou při tvorbě strategického plánu důležité. Je třeba brát v úvahu některé podstatné faktory, kterými jsou:³

- změny zákonů
- ekonomické změny na národní a mezinárodní úrovni
- sociální a politické změny
- demografické změny
- infrastruktura na národní a mezinárodní úrovni.

Důležitým aspektem vnější analýzy je posouzení, které okolnosti a tendence jsou pro obec důležité a jakou vyžadují reakci:

- vztah ke kraji
- pozitivní nebo negativní dopad
- možnost konstruktivní reakce obce.

SWOT analýza se využívá pro identifikaci problémových okruhů, jako základ pro zaměření celého strategického plánu obce a základ pro formulaci strategických cílů a následně priorit, opatření a rozvojových aktivit a také jako základ pro stanovení pozice obce ve srovnání s jinými obcemi, zejména v soutěži o investice a pracovní místa.

„V rámci celkového procesu strategického plánování je dobrá taková strategie, která neutralizuje hrozby očekávané z vnějšího prostředí, počítá s využitím budoucích příležitostí, hlavní směry těží ze silných stránek a snaží se eliminovat známé slabé stránky.“ (*Mládková, Jedinák a kol., 2009, str. 46*)

³ Zdroj: http://www.partnerstvi-msk.cz/zip/rea_0115h.pdf

Tab. 2.1: *Přístupy typů strategií vycházející ze SWOT analýzy*

	Silné stránky	Slabé stránky
Příležitosti	<i>Přístup SO:</i> <ul style="list-style-type: none"> • Ofenzivní přístup z pozice síly • Využít všech příležitostí silného postavení 	<i>Přístup WO:</i> <ul style="list-style-type: none"> • Opatrný přístup • Posilování pozice • Sdílet příležitost se spolehlivým spojencem
Hrozby	<i>Přístup ST:</i> Využít pozice síly k <ul style="list-style-type: none"> • blokování nebezpečí, • zastrašování konkurence, • uniknutí nebezpečí. 	<i>Přístup WT:</i> <ul style="list-style-type: none"> • Ustoupit • Uvažovat o kompromisech, • Spokojit se s málem • Likvidovat podnikatelský záměr

Zdroj: (Mládková, Jedinák a kol., 2009, str. 46)

2.2 Cíl práce

Hlavním cílem mé diplomové práce je zpracovat strategickou analýzu města Hlučín. Úkolem je zachytit aktuální situační profil města, zanalyzovat jeho silné a slabé stránky, zaměřit se na jeho příležitosti a hrozby plynoucí z okolí. Na základě SWOT analýzy na závěr předložím návrhy dalšího strategického rozvoje města.

3 Teoretická východiska

3.1 Územní celek

Každý územní celek je možno charakterizovat na základě řady pohledů, oblastí ve kterých je možno jej objektivně popisovat. Nejrozšířenější a pro potřebu strukturální analýzy regionů nejvhodnější jsou: ⁴

- *Forma správy* je u zákonem stanovených územně samosprávných celků určena zákony, a to zákonem č. 128/2000 Sb. o obcích, zákonem č. 129/2000 Sb. o krajích, zákonem č. 131/2000 Sb. o hlavním městě Praze a dalšími.
- *Přírodní zdroje*, tj. půda, lesy, vody, nerostné bohatství a klima, jsou sice do určité míry obyvatelem regionu jeho činností pozitivně i negativně využitelné a ovlivnitelné, ale základ je vždy dán přírodou. Obyvatel je musí při své činnosti brát v úvahu jako relativně neměnnou, dnes dost často zákony chráněnou skutečnost.
- *Obyvatelstvo* je charakterizováno svou strukturou dle pohlaví, věku, vzdělání, sociálního postavení, etnické příslušnosti, víry, mateřského jazyka, užívaného jazyka a vybaveností ubytovacími, osobními dopravními a komunikačními prostředky.
- *Osídlení* je charakterizováno hustotou a rozložením, a případně architektonickou úrovní sídelních celků (osad, obcí a měst) a jejich velikostí co do počtu obyvatel.
- *Infrastruktura* zahrnuje plejádu technických prvků charakterizujících územní celky a to: dopravní síť všeho druhu a související stavby, rozvody energií, rozvody vody pitné, užitkové a odpadní včetně její regenerace (čistírny), svozy odpadů tříděných a netříděných, skládkové hospodářství, spalovny a další specifické technické prvky potřebné pro život konkrétního regionu.
- *Hospodářství* zahrnuje veškeré aktivity hospodářského charakteru realizované v daném územním celku v členění dle odvětvové klasifikace ekonomických činností (OKEČ). Jedná se tedy o činnosti kategorií: **A** – zemědělství a myslivost, lesní hospodářství, **B** – rybolov, chov ryb a přidružené činnosti, **C** – dobývání nerostných surovin, **D** – zpracovatelský průmysl, **E** – výrobu a rozvod energií a vody, **F** – stavebnictví, a veškeré činnosti charakteru obchodu a služeb.

⁴ Zdroj: finman.gzk.cz/Files/SM/SM_mat_prednaska_2005.doc

- *Všeobecný vývoj – specifika* územních celků jsou charakteristické znaky, které většinou vyplývají z historického vývoje dané oblasti, jako kupř. pohraniční oblasti postižené změnou obyvatelstva a hustotou osídlení v poválečných letech, nebo oblasti těžby uhlí zasažené devastací území a následnou rekultivační aktivitou.

Výsledky charakteristiky lze využít jako vstup do následujících analýz, ať už souhrnných, nebo dílčích zaměřených na specifickou problematiku.

3.2 Osídlení

„Osídlení představuje podle Matouškové formu prostorového uspořádání lidské společnosti. V ekonomickém pojetí je osídlení nejčastěji vymezováno jako systém prostorového seskupení obyvatelstva, výrobních a nevýrobních aktivit.

Základní jednotkou osídlení, tedy jednotkou, ve které došlo k seskupení určitého počtu obyvatel, výrobních i nevýrobních aktivit, je sídelní lokalita, kterou v podmínkách České republiky označujeme jako „obec“. Jedná se o veřejnoprávní územní korporaci, jejímiž charakteristickými znaky jsou podle zákona č. 128/2000 Sb. o obcích:

- vlastní území, jež tvoří územní základ obce,
- obyvatelstvo obce, jež představuje personální základ obce,
- právní subjektivita, což je právní základ obce,
- vlastní majetek a hospodaření podle vlastního rozpočtu, které jsou ekonomickým základem.

Pojem obec vyjadřuje nejen základní jednotku územního členění státu, ale i určité samosprávné společenství občanů přirozeně spjaté s daným územím. V tomto pojetí se odráží tři základní prvky obce, jež tvoří územní základ obce, obyvatelstvo jako osobní základ obce a výkon obecné samosprávy.“ (*Lednický, 2003, str. 13*)

„Území obce může být vymezeno buď jedním, nebo více katastrálním územím. Území obce lze změnit v případě, kdy vysloví souhlas zastupitelstva všech dotčených obcí, změna probíhá – až na výjimky - bez jakékoli arbitráže státu.“ (*Balík, 2009, str. 61*)

„Obec se může členit na místní části. Části obce jsou pouze evidenčními jednotkami, jsou souvislými vývojově historicky vzniklými podcelky obce – obvykle jsou to osady, bývalé samostatné obce. Pro tyto místní části může zastupitelstvo zřizovat vlastní poradní orgány v podobě osadních výborů.“ (Balík, 2009, str. 63).

„Obce mohou zřizovat a zakládat organizační složky a příspěvkové organizace, obecně prospěšné společnosti, nadace a nadační fondy a rovněž podnikatelské subjekty, tj. obchodní společnosti. Obce mohou vytvářet dobrovolné svazky obcí za účelem plnění vybraných a zákonem povolených činností souvisejících s jejich samostatnou působností, např. zásobování vodou a energiemi, odvoz a uskladnění odpadů, čištění odpadních vod apod.“ (Rektořík, 2002, str. 63)

Samosprávné orgány v podobě obcí jsou definovány v Ústavě ČR a v zákoně o obcích.

Obce s rozšířenou působností, obce s pověřeným obecním úřadem

Ke dni 31. 12. 2002 byly na podkladě zákona č. 147/2000 Sb. zrušeny okresní úřady. Jejich pravomoci byly rozděleny dvěma směry: vzhůru – koncentrací na krajské úřady, dolů – dekoncentrací na vybrané větší obce, nově označené jako obce s rozšířenou působností, někdy též obce III. stupně, jichž je kromě hlavního města Prahy 205, příp. na obce s pověřeným obecním úřadem, též obce II. stupně, jichž je 388 viz Balík (2009).

Tyto dva typy obecních úřadů – především ale ORP – vykonávají pro menší obce ve svém okolí některé správní funkce a působí jako jakési „menší okresní úřady“. Správní obvody obcí II. a III. stupně vymezuje vyhláška č. 388/2002 Sb.

Obce jsou tradičně rozdělovány na vesnice, městečka a města. Podle KOPECKÉHO (1992) lze v České republice rozlišit dva základní druhy obcí:

- obce „základní“ („vesnické“) – tedy obce, které nejsou městy
- města

3.3 Města

Město je sídelní geograficky vymezený útvar, pro který je charakteristický soubor znaků, jenž jej odlišuje od vesnice. Jsou to především relativní velikost ve srovnání s vesnicemi, vysoká hustota osídlení, kompaktnost a koncentrace zástavby, typická demografická, sociální a profesní struktura obyvatel (obvykle nepracují v zemědělství, ale naopak v obchodu, průmyslu, službách) a poskytování správních, vzdělávacích, obchodních a kulturních funkcí pro širší okolí. Dalším specifikem města je městský způsob života, který je na rozdíl od venkovského více neosobní, anonymní a účelový. Klesá počet osobních vztahů a sociálních kontaktů, naopak roste počet profesionálních vztahů a fyzických kontaktů. Ve městech se také proto koncentrují sociálně patologické jevy jako zločinnost, prostituce, závislosti nebo rozpady manželství.⁵

Podle MATOUŠKOVÉ-HALOUZKA-BRANDOVÉ-ČERNOCHA (1992) jsou za města statisticky považovány obce s více než 5 000 obyvateli a ty, které splňují následující podmínky:

- hustota obyvatel na zastavěné ploše je vyšší než 100 osob/ha,
- je zde všeobecně vzdělávací škola nebo odpovídající odborná škola 3. stupně,
- domovní fond je alespoň z 15 % tvořen domy se třemi a více byty,
- alespoň část obce má vodovod a veřejnou komunikaci,
- je zde poliklinika nebo nejméně pět stálých lékařských míst,
- je zde hotel s více než 20 lůžky,
- na 100 obyvatel je nejvýše 10 činných v zemědělství. (*Lednický, 2003, str. 17*)

V současnosti je dle zákona o obcích městem taková obec, která má alespoň 3 000 obyvatel, pokud tak stanoví předseda Poslanecké sněmovny po vyjádření vlády. Historicky udělený titul města může být uznán i u obcí s nižším počtem obyvatel.

V ČR je celkem 592 měst, z toho 23 měst se statutem statutárního města.

⁵ Zdroj: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Město>

3.4 Územní rozvoj

„Pod pojmem územní rozvoj rozumíme cílevědomé zhodnocování území, tj. záměrnou změnu způsobu využívání území a staveb v něm a / nebo intenzity jeho využívání tak, aby se zvýšil užitek.“ (Maier, Čtyroký, 2000, str. 59)

Územní rozvoj vyžaduje poměrně zdlouhavou přípravu a velké objemy kapitálu. Vytvořené fyzické struktury mají zpravidla dlouhou životnost při obtížné adaptabilitě. Složité vztahy v území a dlouhodobá povaha důsledků všech zásahů do území vyžadují, aby územnímu rozvoji předcházela pečlivá analýza:

- zdrojů, jež jsou k dispozici
- prostředí, v němž se má investice uskutečnit
- důsledků, k nimž investice povede
- rizik, která uskutečnění investice budou provázet viz Maier, Čtyroký (2000)

3.5 Strategie

Definic pro pojem „strategie“ je mnoho. Jedna z nejstarších definic od A. Chandlera vnímá strategii jako „určení základních dlouhodobých cílů subjektu, způsobu jejich dosažení a alokace zdrojů nezbytných pro uskutečnění těchto cílů“. Obecně lze říci, že strategie je způsob identifikace (stanovování) a dosahování cílů viz Kutscherauer (2009).

V nejširším slova smyslu definujeme strategii jako prostředek, kterým jednotlivci nebo organizace dosahují svých cílů. Prostředkem se nemyslí podrobná opatření, ale plány, politiky a zásady, jimiž se řídí a sjednocují řadu konkrétních opatření viz Grant (2008).

Základní charakteristiky významu strategie je možné shrnout do následujících bodů:

- Strategická rozhodnutí ovlivňují dlouhodobý směr organizace.
- Strategická rozhodnutí se pokouší dosáhnout nějakou výhodu.
- Strategická rozhodnutí se zabývají rozsahem dopadu aktivit organizace (města).
- Strategie může být pojímána jako přizpůsobení aktivit určitému prostředí.

- Strategie může být nahlížena jako vycházení ze zdrojů a kvalifikací organizace (města) nebo jejich natahování za účelem tvorby příležitostí.
- Strategie může po firmě (městě) vyžadovat změnu hlavních zdrojů.
- Strategická rozhodnutí ovlivňují operativní rozhodování. (Charvát, 2006, str. 17)

Strategii je nutno vnímat v souvislostech i v předchozích bodech. Uvedeným slovním spojením jsou myšleny souvislosti s vizí, posláním a cíli viz obrázek 3.1.

Obr. 3.1: **Místo strategie**

Zdroj: Charvát, 2006, str. 33

Vize

Vize by měla být celostním pohledem na obec. V sevřené formě by měla charakterizovat výchozí situaci obce, a kam se chce obec v horizontu strategického plánu dostat (co jsme a čím chceme být).⁶

„Žádoucí vize je taková, která vyjadřuje především dlouhodobé zájmy nejen vedení, ale také občanů, klientů a další veřejnosti. Proveditelná vize musí obsahovat reálné cíle. Efektivní vize musí být také dobře sdělitelná. Znamená to, že ji lze snadno zveřejnit a jednoduše a krátce vysvětlit.“ (Rektořík, Šelešovský a kol., 2002, str. 46)

⁶ Zdroj: http://www.partnerstvi-msk.cz/zip/rea_0115h.pdf

Poslání

Poslání je spojování současnosti s budoucností a ukazuje svému okolí vývojový trend podnikových snah. Poslání vyjadřuje přání vedení, jak by měl být subjekt chápán veřejností. Poslání zdůvodňuje oprávněnost existence subjektu, prosazuje současné i budoucí zaměření a informuje, jak bude uspokojovat své zákazníky.

Cíle

Strategické cíle představují konkrétní stav, naplnění žádoucích představ za určité časové období. Jsou to konkrétní závazky, které je nutno splnit za určitý čas při využití schváleného postupu a metod.

Strategické cíle se odvozují od vize obce o jejím budoucím vývoji, globálních cílů a výsledků SWOT analýzy.⁷

Měla by existovat vazba mezi strategickými cíli a SWOT analýzou:

- Cíle by měly využívat identifikované silné stránky obce.
- Cíle by měly eliminovat identifikované slabé stránky obce.
- Cíle by měly využívat identifikované příležitosti rozvoje obce.
- Cíle by měly reagovat na identifikovaná ohrožení rozvoje obce.

Metod využitelných pro podporu tvorby nových cílů je mnoho. V praxi je nejužívanější metodou pro tvorbu nových cílů a pro tvorbu koncepcí a také pro skupinové generování nových idejí metoda brainstormingu.

Podstatou použití této metody je skupinové generování nových idejí. Výchozím krokem je rozvaha o problému a jeho definování v přípravné fázi. Problém musí být definován jasně, stručně a dostatečně konkrétně. Součástí přípravné fáze je volba vhodných účastníků diskuse. Doporučený počet je 12 účastníků, kteří by měli být s daným problémem obeznámení. K řešení problému mohou být přizváni také externí experti. Zásadou je, že všichni sedí u jednoho stolu.

⁷ Zdroj: http://www.partnerstvi-msk.cz/zip/rea_0115h.pdf

Diskuse je vedena podle zásady:

- co největšího počtu námětů, čili každý má možnost vyslovit jakoukoli myšlenku vztahující se k problému,
- odloženého úsudku, čili je zakázána kritika jakékoli vyslovené myšlenky,
- vzájemného obohacování se ve vystoupeních, čili generování idejí v návaznosti na názory přednesené v diskusi,
- vytváření příznivého a tvořivé atmosféry, která podněcuje tvořivou diskusi,
- dočasného potlačení zdravého úsudku, čili je možné vyslovit i „nesmyslné“ nápady.

Jednotlivé nápady jsou pečlivě zaznamenávány. Druhý den se každý návrh podrobí komplexní analýze z různých hledisek (např. nároků na zdroje) a je k němu zaujímáno stanovisko, zda je daný návrh realizovatelný, či má být vyloučen. Po výběru nejvhodnějšího řešení následuje fáze realizace, kdy daná doporučení využíváme pro řešení problému.

Metoda brainstorming má různé modifikace. Nejznámější z nich je brainwriting, při kterém se navrhovaná řešení píše na list papíru. List papíru se klade na místo, které je dostupné všem členům skupiny. Ti jej mohou vzít, číst návrhy ostatních a dopisovat návrhy vlastní viz Rektořík, Šelešovský (2002).

Rozdíl mezi strategií a dlouhodobým plánem

Základní rozdíl mezi strategií a dlouhodobým plánem je v tom, že při stanovování dlouhodobého cíle si klademe otázku: „Kam chceme jít?“, kdežto strategie nám pomáhá odpovědět na otázku: „Jak se tam chceme dostat?“ (*Charvát, 2006, str. 17*)

Pro první fázi procesu tvorby strategie je nutné ztotožnit se s tím, že strategie je vize, ne plán, že strategie není hlavně a pouze o ekonomických indikátorech.

Řízení a vedení

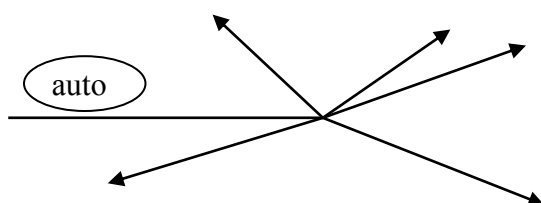
Problémem je, že k odpovědnosti za strategii se nikdo nehlásí. Ztrácí se v řešení operativních problémů. Příčina je možná v tom, že management nevnímá rozdíly mezi řízením a vedením.

Řízení je soubor procesů, které zajišťují hladký chod složitého systému, který tvoří lidé a technologie. Tedy operativní řízení, ve smyslu „řídím auto“.

Vedení je soubor procesů, které organizaci vytvářejí, nebo ji uzpůsobují změněným podmínkám. Nejenže řídím auto, ale vím, kam jedu.

Možný způsob chápání rozdílu mezi řízením a vedením vyjadřuje obrázek 3.2. Šipky naznačují, že řídit auto mohu ve směru šipek. Musím však auto vést po správné silnici, abych dojel do cíle.

Obr. 3.2: **Řízení a vedení**

3.5.1 *Strategické řízení obce*

Strategické řízení je proces tvorby a realizace rozvojových záměrů dlouhodobější povahy, které mají zásadnější význam ve vývoji řízeného objektu a jejichž uskutečněním získává řídicí subjekt komparativní efekt.⁸

Základní teoretická, systémová a metodická východiska strategického řízení a plánování platí pro úroveň kraje a obce, stejně jako pro všechny jiné úrovně řízení. Krajská a obecní úroveň však má vzhledem k převážně nehmotným výstupům řízeného objektu, jeho samosprávnému charakteru a bezprostřednímu kontaktu s obyvatelstvem některá významná specifika.⁹

Prvním specifikem je skutečnost, že obec jako subjekt funguje na samosprávném principu. Vykonává řadu rozhodovacích aktů v přímé a přenesené působnosti. V řídicí struktuře obce proto dochází ke koexistenci dvou typů managementu – managementu voleného a managementu profesionálního.

⁸ Zdroj: finman.gzk.cz/Files/SM/SM_mat_prednaska_2005.doc

⁹ Zdroj: http://www.partnerstvi-msk.cz/zip/rea_0115h.pdf

Volený management (zastupitelstvo, rada, primátor, starosta) se mění zcela nebo částečně ve čtyřletém funkčním období. Volený manažer není pro výkon své funkce předem speciálně odborně vzděláván. Volený management rozhoduje o orientaci a cestách rozvoje obce a v jeho kompetenci jsou všechna závažná rozhodnutí včetně schvalování rozpočtu.

Profesionální management (úřad obce, ředitel úřadu resp. tajemník, vedoucí útvarů) by měli být stabilizující složkou managementu obce. Profesionální manažer je na výkon své funkce dlouhodobě odborně připravován. Profesionální management samostatně rozhoduje ve věcech fungování obce a její správy a v jeho kompetenci jsou prakticky všechna správní rozhodnutí. Profesionální management také připravuje a předkládá dokumenty (mezi něž patří i Strategický plán rozvoje obce), pro jejichž schválení má rozhodovací pravomoc jen volený management.

Druhým specifickým je uplatňování principu partnerství. Je třeba, aby si management obce uvědomoval, že partnerství je jednou z variant modelu politického, ekonomického a sociálního rozhodování, založeného na předpokladu, že rozhodovací proces je neefektivnější a neúčinnější, odehrává – li se při aktivní účasti těch, kteří jsou tímto rozhodováním ovlivňováni (jichž se jeho důsledky nejvíce dotýkají).

Proces strategického řízení rozvoje obcí není jednorázový akt, nýbrž v důsledku měnícího se prostředí jak na makro úrovni, tak na regionální a municipální úrovni, představuje výsledek obšírného iteračního a cyklického procesu programování a změn. Přitom je možno rozlišit následující fáze tohoto procesu:

- analýza situace a vývojových trendů rozvoje obce a vnějšího okolí,
- stanovení strategické vize a strategických směrů rozvoje,
- formulace rozvojové strategie,
- transformace strategie do opatření, aktivit a klíčových projektů,
- určení rozpočtu požadovaného pro realizaci strategie,
- implementace strategie,
- monitorování a hodnocení realizace,
- zpětný návrat na příslušnou fázi procesu podle výsledku hodnocení,
- opakování části nebo celého procesu (cykličnost).

3.5.2 Strategie územního celku

Podle Lednického lze strategii rozvoje územního celku obecně vyjádřit tím, co každý region, obec, či město potřebuje. Je to tedy:

- pozitivní vize své vlastní budoucnosti, kde aktivní práce regionálního manažera je nezastupitelná,
- stanovisko politiků, kteří o správnosti vize přesvědčí občany země, regionu, obce a města,
- racionální transformační strategie rozvoje v hospodářské a sociální oblasti.

Strategie územního celku představuje zabezpečení souladu potřeb lidského společenství. S ohledem na různorodost potřeb jednotlivých lidí i organizací se jedná o úkol velmi složitý a těžký. Je to soubor postupných a zcela konkrétních kroků, které zajistí tvorbu širokého konsensu územního společenství na základě přijaté společné vize.

„Jedná se o tvořivý proces charakteru strategického plánování, které obcím umožňuje uskutečňovat ekonomické změny zlepšením schopnosti obstát v konkurenci. V rámci strategického plánu jsou identifikovány rozhodující oblasti a stanoveny realistické cíle, záměry a postupy, jejichž skloubení umožní vytvořit potřebnou strategii obce a její vhodná implementace přispěje ke zlepšení potřebného podnikatelského klimatu. Nutným předpokladem úspěchu každé strategie je dosažení shody představitelů místních soukromých i veřejných institucí i společné vize budoucnosti a strategie musí být akceptována občany.“
(Lednický, 2003, str. 83)

Strategie územních celků (měst, obcí, krajů a dalších) je souhrn dílčích strategií vztahujících se k jednotlivým segmentům činnosti regionálních orgánů zodpovědných za koordinaci rozvoje a rozvoj oslovených regionů. V této souvislosti vnímáme především:

- ▶ strategii zaměstnanosti,
- ▶ strategii rozvoje technické infrastruktury,
- ▶ strategii rozvoje životního prostředí,
- ▶ strategii sociálního a kulturního rozvoje a
- ▶ strategii hospodářského rozvoje regionu.

Strategie území představuje soubor postupných a zcela konkrétních kroků, které povedou ke zlepšení sociálně ekonomického prostředí v celém řešeném území. Vhodně volená strategie se tak stává základním a nezastupitelným dokumentem při spoluvytváření budoucnosti území obce či regionu, neboť slouží k tomu, aby daný subjekt při jeho tvorbě uvažil:

- hlavní směr budoucího vývoje ve formě vize, poslání a cílů,
- možnosti, které jemu poskytuje současná pozice, případně hrozby, které se mohou vyskytnout,
- potřebné akce, které zajistí dosažení stanovených cílů.

V rámci strategie má analýza území veliký vliv pro posuzování podnikatelských možností v prostoru a má proto své oprávněné místo při tvorbě výchozího záměru strategického uvažování. Spolu s územním plánem se stává dominantní složkou strategického řízení, neboť podává objektivní výklad měnících se podmínek a zajišťuje tak potřebný soulad všech přírodních i socioekonomických prvků složitého systému. Tento územní systém prvků lze členit na tři základní skupiny, jež tvoří:

- *přírodní složka území* – zde lze zařadit nerostné bohatství, klimatické a hydrologické poměry, vodní zdroje, půdní podmínky, geomorfologii, floru i faunu,
- *ekonomická složka území* – tvoří ji aktivity výrobního i nevýrobního charakteru, technická a občanská infrastruktura, sídelní upořádání území, podmínky životního prostředí a obyvatelstvo v produktivním věku,
- *sociální složka území* – je představována kulturní a historickou tradicí, všeobecným vzděláním, národnostním složením i náboženským zaměřením obyvatelstva a zdravotně hygienickým zabezpečením.

„Strategie územního celku představuje zcela konkrétní formu participace státní správy, samosprávy, podnikatelských subjektů, nejrozličnějších občanských iniciativ a obyvatel na formulování vizí, směrů a cílů rozvoje socioekonomické struktury v konkrétním území. Regionální strategie představuje také poskytování organizovaného prostoru k uvědomění si současného stavu obce, či regionu a to v jakém prostředí bude muset v budoucnu obstát,

včetně toho v jakém stavu bychom je chtěli za pár let mít a jak je možné toho dosáhnout.“
(Lednický, 2003, str. 84)

Strategie regionálního rozvoje je podle zákona č. 248/2000 Sb. o podpoře regionálního rozvoje střednědobý dokument, zpravidla na období 3 až 7 let, který formuluje přístup státu k podpoře regionálního rozvoje, poskytuje potřebná východiska a stanovuje rozvojové cíle a zásady pro vypracování regionálních programů rozvoje viz Mates, Wokoun (2001).

U regionálních strategií je za dlouhodobý základní cíl považován sociálně ekonomický rozvoj regionu, obce či města a předpoklady zajišťující uvedený rozvoj a to v horizontu více let. Regionální strategie se zabývají všemi sférami života obce – přírodními, technickými, sociálními, kulturními a ekonomickými podmínkami ve vzájemné provázanosti včetně zpětných dopadů života obce, města či regionu na jejich stav viz Lednický (2003).

Formulace strategie

Formulace strategie konkrétního územního celku závisí na řadě faktorů, které daný územní celek charakterizují, na jeho velikosti a na stupni volnosti, který je mu legislativou v dané zemi přisouzen. Každé formulaci strategie předchází tři analýzy a to:¹⁰

- ❖ analýza okolí regionu,
- ❖ analýza vnitřních podmínek regionu
- ❖ analýza motivace obyvatelstva regionu

ad 1) Analýza okolí regionu

Zahrnuje veškeré regionem neovlivnitelné faktory působící z vnějšího okolí, nebo působící nadregionálně. Jedná se o následující faktory:

- Právní: Jedná se o legislativu státní, tedy pro region vždy závaznou a legislativu nadstátní, pokud je pro daný region závazná.
- Státní politiku daňovou, celní, životního prostředí, bezpečnostní, dopravní, práce, sociálního a zdravotního zabezpečení, vědy a vysokého školství.
- Státní podporu rozvoje vybraných oborů a regionů.

¹⁰Zdroj: finman.gzk.cz/Files/SM/SM_mat_prednaska_2005.doc

- Hospodářské aktivity sousedících regionů a s tím související hospodářskou kooperaci a migraci pracovních sil jak pozitivní, tak negativní.

Ad 2) Analýza vnitřních podmínek

Zahrnuje veškeré faktory působících z vlastního prostředí územního celku, jejich pozitiva i negativa. Metodicky se jako nejvhodnější jeví část SWOT analýzy posuzující silné a slabé stránky sledovaného územního celku. Při čemž analýza přednostně oslovuje následující oblasti, pokud jsou pro daný region významné:

- Hospodářskou strukturu a úroveň regionu.
- Vybavenost vlastními surovinnými zdroji.
- Úroveň technické infrastruktury.
- Úroveň dopravní obslužnosti a dopravních sítí.
- Vybavenost informační a komunikační technologií.
- Přírodu a životní prostředí a úroveň její ochrany.
- Lidské zdroje a trh práce v regionu.
- Specifika daného regionu.

Prvním krokem každé SWOT analýzy je volba oblastí, kterých se má analýza týkat. Výběr je podmíněn výsledky charakteristiky územního celku a důležitostí jednotlivých oblastí zkoumání pro jeho rozvoj, ale též kategorii analýzy, zda se jedná o vnitřní analýzu územního celku, nebo o srovnávací analýzu dvou nebo více územních celků.

Ad 3) Analýza motivace obyvatelstva

Za objekt této analýzy považujeme vlastní obyvatelstvo žijící v regionu, dále zájmové skupiny, spolky apod. činné v regionu, a konečně ve vybraných regionech i návštěvníky a pracovníky přechodně v regionu přítomné. Analýza motivace zkoumá zájmy a potřeby trvalého obyvatelstva a dalších skupin, aby tím bylo umožněno pozitivně ve prospěch obyvatelstva směřovat rozvoj územního celku.

Přednostně se zkoumají následující skutečnosti:

- Vybavenost obyvatelstva bytovými prostory a úroveň vybavenosti bytových prostor (dle statistického šetření doplněné o reálný stav).
- Nabídka zdravotních služeb (kapacita a dostupnost lékařské péče všeobecné, odborné a zubní, dosažitelnost záchranné služby a hospitálu).
- Maloobchodní nabídka a nabídka služeb (absolutní nabídka a její prostorové rozložení, požadavky dle výběrového šetření).
- Dopravní obslužnost (skutečnost a šetření mezi obyvatelstvem).
- Nabídka sociálních služeb (domovy a kluby důchodců, péče o nezaopatřené matky, charitativní služby pro bezdomovce apod.).
- Nabídka školního a předškolního zařízení (hustota nabídky, racionalita nabídky, reálné požadavky obyvatelstva).
- Nabídka kulturního a sportovního vyžití (reálná nabídka zařízení a požadavky obyvatelstva).
- Nabídka pracovních příležitostí, která je pro obyvatelstvo silně motivující je součástí analýzy vnitřních podmínek územního celku.

Rozsah analýz je poplatný velikosti objektu analýzy, územního celku a složitosti jeho struktury. Při zpracování analýz je proto nutno vždy přihlížet k charakteristice daného objektu analýzy.

Pojem strategie se poprvé objevuje až v zákoně č. 248/2000 Sb. o podpoře regionálního rozvoje. Pro území je možno vytvořit několik dokumentů, které mají charakter rozvoje a byly legislativně přijaty. Dokumenty můžeme členit z hlediska řídicího subjektu na dokumenty určené pro regionální úroveň (kraj, Region soudržnosti) a pro municipální úroveň (město, obec, svazek obcí). Jedná se především o územní plán, komplexní pozemkové úpravy a program rozvoje. Základním strategickým dokumentem na municipální úrovni je strategický plán rozvoje obce (města). (*Lednický, 2003, str. 83*)

3.5.3 Strategický plán rozvoje obce

„Strategický plán rozvoje obce by měl být klíčovým nástrojem strategického řízení obce. Rozhodnutí o další orientaci a cestách rozvoje obce je nejdůležitější a nezastupitelnou

pravomocí voleného managementu. Nemělo by se proto stávat, že toto rozhodnutí obec deleguje na nějaký jiný subjekt.“ (*studijní texty A. Kutscherauer, 2009, str. 20*)

Strategický plán rozvoje obce deklaruje dlouhodobé cíle rozvoje obce, vymezuje základní cesty (priority) jejich dosažení a zakládá kontinuitu jeho rozvoje na 10 – 15 let. Strategický plán má svou společenskopolitickou, systémovou a věcnou dimenzi. Nelze stanovit, která z těchto dimenzí je významnější, neboť všechny působí přísně synergicky. Jejich provázaná existence působí akceleračně – efekty násobí, absence kterékoliv z nich působí retardačně – efekty výrazně omezuje.

- *Společensko-politická dimenze* – Strategický plán je všeobecnou dohodou s relevantními politickými silami a občany o tom, kam má obec v horizontu strategie dospět.
- *Systémová dimenze* – Strategický plán je nástrojem strategického řízení obce a zapadá do soustavy (je integrální součástí) strategických a programových dokumentů ČR.
- *Věcná dimenze* – Strategický plán je obsahově orientován na klíčové problémy (hlavní články, priority) dlouhodobého rozvoje obce viz Kutscherauer (2009).

Strategický plán je náročný tvůrčí proces, v jehož průběhu je třeba nalézt konsensuální odpovědi na řadu otázek:

- Kde se město (obec) nachází?
- Kam chce v horizontu strategie dospět?
- Jaké základní cíle si k tomu stanovuje?
- Jakými cestami jich chce dosáhnout?
- Jaké hlavní aktivity k tomu chce vyvinout?
- Jaké priority stanoveným aktivitám přisuzuje?
- Jakými prostředky chce strategii realizovat?
- Je míra dosaženého konsensu dostatečná pro realizaci strategie?

Strategický plán rozvoje obce má:

- být základním dokumentem samosprávných orgánů obce pro koordinaci rozvoje svého územního obvodu,

- hrát klíčovou úlohu při zajišťování podpory municipálního rozvoje v České republice,
- pomáhat mobilizovat místní kapacitu a místní zdroje pro cíleně orientovaný ekonomický a sociální rozvoj obce, jakož i pro absorbování možné finanční podpory z fondů na národní úrovni a na úrovni EU,
- čerpat ze znalostí místních činitelů a špičkových odborníků, kteří jsou nejlépe informováni o místních potřebách a potenciálu,
- stanovit prioritní potřeby rozvoje obce a příslušné finanční potřeby pro jejich realizaci,
- umožňovat místním činitelům orientovat budoucí ekonomický a sociální rozvoj vlastní obce a kontrolovat jeho směr,
- sloužit jako podklad pro vypracování strategických a programových dokumentů na úrovni kraje.¹¹

Nejvýznamnější fází, rozhodující o kvalitě vypracovávaného strategického plánu obce, je výběr problémových okruhů, navržení priorit a formulaci strategických cílů pro tyto priority.

Problémové okruhy jsou kritické oblasti, na něž bude zaměřen další proces tvorby strategického plánu rozvoje obce. Ke každému problémovému okruhu bude existovat zpravidla více než jedna priorita.

Priorita je přednostní směr řešení pro dosahování příslušného strategického cíle. Časový horizont jejich trvání může být různý, ale vždy v rámci časového úseku, pro který se strategický plán obce připravuje. Pro každou prioritu je formulován strategický cíl. Pro každou prioritu bude existovat zpravidla více opatření.

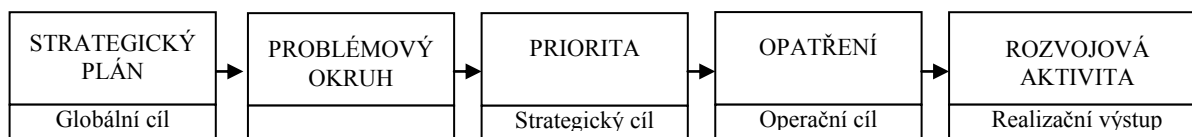
Strategický cíl představuje směrný ukazatel rozvoje obce pro danou prioritu a informaci o stavu, kterého by mělo být dosaženo realizací opatření a rozvojových aktivit navržených pro prioritu.

Opatření je způsob naplnění příslušné priority. Opatření musí být realistické a dosažitelné. Lidské, finanční a institucionální zdroje, potřebné k dosažení, musí být k dispozici nebo alespoň identifikovatelné. Některé zdroje lze nalézt v rámci obce. Jiné lze získat od institucí na krajské či národní úrovni nebo soukromého sektoru, případně na úrovni EU (strukturální fondy) nebo pravděpodobněji kombinací všech výše uvedených.

¹¹ Zdroj: http://www.partnerstvi-msk.cz/zip/rea_0115h.pdf

Logický rámec návrhové části strategického plánu obce je znázorněn na obrázku 3.3.

Obr. 3.3: *Logický rámec strategického plánu*

Zdroj: http://www.partnerstvi-msk.cz/zip/rea_0115h.pdf

Z obrázku 3.3 a celkové logiky návrhu strategického plánu vyplývá:

- na úrovni strategického plánu je definován jeden globální cíl,
- na úrovni problémového okruhu není definován cíl, neboť problémové okruhy jsou pořádacím principem strategického plánu (seskupujícím priority rozvoje do „uchopitelných“ skupin),
- na úrovni priority je pro každou prioritu definován jeden strategický cíl,
- na úrovni opatření je pro každé opatření definován jeden operační cíl,
- na úrovni rozvojové aktivity je pro každou aktivitu definován jeden realizační výstup.

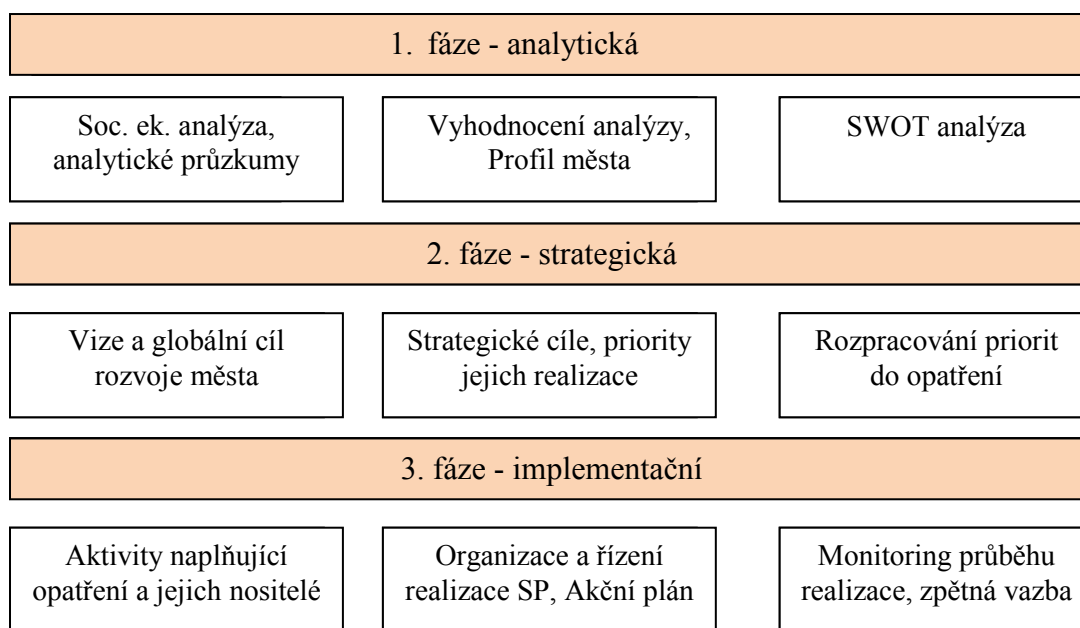
Při přípravě strategického plánu obce by měla být věnována pozornost zejména těmto klíčovým aktivitám:

- rozvoj podnikání a zlepšování podnikatelského prostředí v obci s cílem zlepšení hospodářské struktury a vytváření nových nebo stabilizace ohrožených pracovních míst,
- zlepšování vybavení obce infrastrukturou a zajištění dopravní obslužnosti,
- rozvoj cestovního ruchu, tělovýchovných, sportovních a mládežnických aktivit a kultury včetně památkové péče, zejména pokud tím lze vytvářet nová pracovní místa, resp. zlepšovat sociální situaci v obci,
- obnova a rozvoj venkovských oblastí příslušných obcí,
- rozvoj občanské vybavenosti, včetně zařízení pro tělovýchovu, sport, mládež, aktivity občanů v jejich volném čase, a rozvoj služeb s cílem uspokojování potřeb občanů v únosně dostupné vzdálenosti,
- zajištění dostupnosti a zlepšování úrovně poskytování zdravotnických služeb,

- rozvoj lidských zdrojů a další opatření v oblasti trhu práce (např. zvyšování kvalifikace, zabezpečování vzdělávání a rekvalifikací, zajišťování souladu dosaženého vzdělávání a kvalifikace s potřebami trhu práce a hospodářského a sociálního rozvoje obce),
- opatření k ochraně životního prostředí, omezování vlivů narušujících krajinu a udržení kulturní krajiny,
- vznik subjektů a programů v obci sloužících k jeho celkovému rozvoji, včetně vytváření předpokladů pro rozvoj obce za pomoci finančních zdrojů ze zahraničí,
- provádění pozemkových úprav.

Obrázek 3.4 znázorňuje obsahové vymezení a tři základní fáze zpracování strategického plánu obce.

Obr. 3.4: **Obsahové vymezení a fáze zpracování strategického plánu**

Vazba na jiné strategické a programové dokumenty

Strategický plán obce by měl respektovat z hlediska rozvoje území územní plán obce (resp. příslušných obcí). Na druhé straně může vyvolat potřebu změny v územním plánu obce (resp. příslušných obcí). Pokud jde o dokumenty zpracované pro jiné účely (zdravé město, rozvoj venkova), strategický plán obce by jim měl být nadřazen (pokud je zpracován).

3.6 Rozdíl mezi strategií území a strategií organizace

„Strategie organizace se významným způsobem liší od strategie území a odlišnosti lze nalézt v řadě oblastí. Velké odlišnosti lze nalézt především ve strategii podnikatelských organizací.“ (Lednický, 2003, str. 88)

Jednotlivé rozdíly jsou uvedeny v tabulce 3.1.

Tab. 3.1: *Rozdíly mezi strategií území a strategií organizace*

	Podnik	Území (region)
Cíl strategie	zisk (u neziskových organizací zajištění maximálního množství prostředků)	prospěch a blaho občanů
Sestavení a zpracování strategie	vlastník podniku, top management	zastupitelé, aktivní občané (členové dobrovolných komisí), podnikatelé, externí pomocníci (experti)
Platba	vlastní prostředky	rozpočet obce, dotace státu
Opora	dosavadní vývoj podniku	územní plán, komplexní pozemkové úpravy
Rozsah významu strategie	vybraná skupina pracovníků (zájmové skupiny)	obyvatelé území, podnikatelé v území, návštěvníci
Plnění strategie a kontrola plnění	vlastník, top management	představitelé obcí, zastupitelstvo, veřejnost
Členění strategie	funkční (dílčí) strategie	konkrétně zaměřené programy v jednotlivých oblastech
Postup tvorby	utajeně, skrytě, zapojení úzkého okruhu pracovníků	průhledně, otevřeně, trvalé projednávání, široké zapojení zájemců

Zdroj: Lednický (2003)

4 Charakteristika Hlučínska

4.1 Hlučínsko aneb „Prajzská“

Jedná se v podstatě o místní pojmenování Hlučínska. Hlučínsko je malebným koutem České republiky, obývaný lidem s nezaměnitelnou mentalitou, která byla formována jak českými, tak především německými vlivy. Tato krajina je na východě orámována Beskydami a na západě Jeseníky. Rozkládá se na severovýchodě ČR v blízkosti česko-polských hranic. Jeho přirozenou hranici tvoří na jihovýchodě řeka Odra, na jihu řeka Opava a na severu česko-polská hranice.¹²

Hlučínsko oplývá nejen přírodními krásami, ale také množstvím dochovaných kulturních památek, pestrou škálou architektonických a řemeslných zajímavostí, pracovitostí lidí a hlavně pohostinností a přátelským duchem.

Odloučení od ostatních částí Českého státu v historii vytvořilo podmínky pro vznik specifického nářečí, i když se místní jazyk „prajžština“ už v současnosti tak mnoho nepoužívá. Dnes se s ním můžeme setkat např. při handrkování s císařky (lidé, kteří bydlí od řeky na jih). Jedno ale zůstává, mluví se hodně rychle – „Ostravaci majú kratke zobaky, ale prajzaci ešče kratše“. Samozřejmě že se dají zakoupit různé Prajzsko - České slovníky, ale jazyk tady byl rozdílný od vesnice k vesnici. Například Bolatičtí polykají "l", čili Boatice, nebo v Kravařích si zakládali na "ř", Kravaře.¹³

4.2 Historie Hlučínska

Hlučínsko představuje v dějinách českých zemí specifikum – zvláštní, specifickou vývojovou cestu. Území o rozloze 316 km² s největším sídlem městem Hlučínem mělo od roku 1742, kdy se stalo součástí pruského státu, poněkud jiný společenský a ekonomický vývoj. Ten se samozřejmě podepsal na osudech, kultuře a myšlení zdejšího obyvatelstva a jeho stopy můžeme vysledovat až do dnešních dnů. V roce 1920 byla tato část německého okresu Ratibor s převahou moravsky mluvícího obyvatelstva (tzv. Moravců) postoupena nově vzniklé Československé republice. Na základě mnichovského diktátu nacistické Německo

¹² Zdroj: http://info.hlucin.com/?page=info_texty&id=7

¹³ Zdroj: <http://rumcajs.com/prajzska.php>

připojilo v říjnu 1938 Hlučínsko ne k Sudetengau, ale přímo k Altreichu. Nejtíživějším důsledkem byla povinná služba mužů ve Wehrmachtu, což mělo za následek velké lidské oběti a strádání, stovky a stovky mrtvých (hlučínští vojáci).¹⁴

Dne 27. října 1998 došlo k podepsání nové zakladatelské smlouvy, tentokrát mezi 24 členy: Bohuslavice, Bolatice, Darkovice, Dolní Benešov, Hať, Hlučín, Hněvošice, Chlebičov, Chuchelná, Kobeřice, Kravaře, Kozmice, Ludgeřovice, Oldřišov, Rohov, Služovice, Sudice, Šilheřovice, Štěpánkovice, Třebom, Velké Hoštice, Vřesina, Závada.¹⁵ Sdružení bylo zapsáno do registru sdružení vedeného u Okresního úřadu Opava - referátu vnitřních věcí. Později přistoupili obce Píšť, Bělá, Strahovice. Sdružení se v dnešní době převážně zaměřuje na spolupráci v oblasti cestovního ruchu, kultury a propagace regionu jako celku. V současné době jsou členy SOH všechny samostatné města a obce na území Hlučínska (27). Se sdružením velmi úzce spolupracují městské části Ostrava - Petřkovice, Ostrava - Hošťálkovice, Ostrava - Lhotka. Vzhledem ke změně právní úpravy muselo SOH vstoupit do likvidace v roce 2003 a tentýž rok bylo založeno, podle platné právní úpravy, nové Sdružení obcí Hlučínska se stejnou členskou základnou.

Důvod založení

Po Sametové revoluci v roce 1989 přišla reforma veřejné správy a s ní i politické boje o moc. Na základě těchto skutečností docházelo stále více k odlučování oblasti Hlučínska od finančních prostředků. Přirozenou reakcí bylo vytvoření určitého sdružení, které by hájilo zájmy Hlučínska. Ke spolupráci se přihlásilo 35 obcí. 18. září 1991 se konalo první ustavující zasedání Sněmu starostů Sdružení obcí Hlučínska (SOH), na kterém byla zvolena Rada SOH a předseda. Sdružení rovněž koordinovalo vznik a činnost dílčích dobrovolných svazků obcí, které se zaměřovaly na dosažení úzce specifického cíle např. plynofikace. Sdružení značnou měrou přispělo k otevření hraničních přechodů s malým pohraničním stykem s Polskem.

¹⁴ Zdroj: http://info.hlucin.com/?page=info_texty&id=7

¹⁵ Zdroj: <http://www.hlucinsko.com/>

4.3 Zvyky a tradice

Na Hlučínsku se každoročně koná velký počet lidových slavností, z nichž mnohé mají dlouhodobou a historickou tradici. Dožínky se konají například v Bohuslavicích, Dolním Benešově nebo Hati. Tradiční odpusty (odpust - svátek patrona místního kostela) se konají kupříkladu v Píšti, Kravařích, Kobeřicích, Sudicích, nebo krmáše (krmáš - svátek posvěcení kostela) v Dolním Benešově či Hlučíně. Ve Lhotce, která je nyní městskou částí statutárního města Ostravy, se tradičně koná Honění krále, které připomíná údajnou historickou příhodu honění a chycení švédského krále za 30-ti leté války. Svou tradici má folklorní festival "KOLAJA", který se koná v Hati a je přehlídkou folklorních souborů nejen z Hlučínska.¹⁶

Území Hlučínska zahrnuje 31 obcí viz příloha [2]. Mapa Hlučínska je k nahlédnutí v příloze č. 1. V diplomové práci se dále detailněji zaměřuji pouze na jednu část Hlučínska, a to na jeho „hlavní“ a největší sídlo - město Hlučín.

¹⁶ Zdroj: http://info.hlucin.com/?page=info_texty&id=7

5 Charakteristika Hlučína

5.1 Historie

Město založil český král Přemysl Otakar II. pravděpodobně kolem roku 1256, ale jako poddanské náleželo k panství, jehož sídlem byl hrad Landek. Nezachoval se však žádný písemný doklad. Nejstarší dochovaná listina je až z 28. ledna 1303, která jasně dává najevo, že Hlučín je městem, že má svého fojta, právo vlastní a řemeslníky. V této listině landecký pán potvrzuje městu vlastnictví pastvin při řece Opavici, které již dříve král Přemysl Otakar II. městu daroval. Hrad Landek byl na konci 15. století dobyt a zničen a sídlem panství se stalo město Hlučín. V roce 1535 byl Hlučín obehnan hradbami s branami opavskou a ostravskou a 13 baštami. Hradby byly zbourány v roce 1829. Od roku 1521 přešlo město na vévody z Opolí a v roce 1694 bylo zbaveno poddanství a stalo se ochranným městem. Hlučín také několikrát vyhořel. Zmínka o největších požárech je z let 1616, 1634 a 1761. Těžkým obdobím pro obyvatele města bylo za prusko-rakouské války. V roce 1742 bylo rozděleno Slezsko a Hlučín spadal do pruského území. Hlučín se stal hraničním městem a jeho rozvoj se zastavil. Město vystřídal několik majitelů. Po vyhlášení Československa v roce 1918 nepatřil Hlučín do tohoto území. K Československu bylo město připojeno až v roce 1920. V roce 1938 byl Hlučín a okolní obce předány k Německé říši. Po připojení k ČSR se Hlučín stal do roku 1960 okresním městem. Součástí Hlučína se v roce 1960 staly Darkovičky, v roce 1973 Kozmice, v roce 1975 Vřesina a Bobrovníky, v roce 1976 Dobroslavice, v roce 1979 Darkovice, Děhylov a Hať viz. Myška (1995).

Škola v Hlučíně byla již v roce 1522, novější školní budovy byly postaveny v letech 1839 a 1885, gymnázium pak v roce 1924. Železnice z Hlučína do Kravař a Opavy byla zbudována v roce 1913. V druhé polovině 20. století jezdila z Ostravy do Hlučína také tramvaj. Její provoz byl ukončen v roce 1982.

5.2 Profil města

5.2.1 Základní informace o městě Hlučín

Hlučín je největším sídlem a zároveň kulturním a obchodním centrem Hlučínska. Nachází se v okrese Opava v Moravskoslezském kraji 10 km severozápadně od Ostravy. Svou rozlohou 21,14 km² se řadí do kategorie středně velkých měst. Od roku 2003 je Hlučín obcí s rozšířenou působností. Jeho správní obvod zahrnuje 15 obcí viz obrázek 5.1.

Obr. 5.1: *Správní obvod obce s rozšířenou působností Hlučín*

Zdroj: <http://www.uur.cz/default.asp?ID=2940>

V současnosti má Hlučín dvě městské části – Bobrovníky a Darkovičky. Bobrovníky i Darkovičky jsou velké vesnice, části města Hlučín v okrese Opava. Bobrovníky se nachází asi 3 km na jihovýchod a Darkovičky asi 2,5 km na sever od Hlučina. Bobrovníky se rozkládají na území o rozloze 2,49 km² a v roce 2001 zde trvale žilo 1271 obyvatel. Darkovičky zaujímají rozlohu 4,43 km² a v roce 2001 zde trvale žilo 1356 obyvatel.

Vývoj města v posledních letech

V posledních letech došlo k dokončení celoplošné plynofikace města, včetně velkých kotelen, což samozřejmě výrazně přispělo k čistšímu ovzduší. Město vybudovalo čistírný odpadních vod, aby svými nečistotami nezatěžovalo životní prostředí. Zcela byl rekonstruován kulturní dům, rekonstrukce probíhá v hlučínském zámku, vyrostly hasičské zbrojnice v Hlučíně a Darkovičkách, budova C městského úřadu, sportoviště v Bobrovníkách, otevřen byl nový hřbitov Hlučín – Březiny. Znovu byla vysázena alej mezi Hlučínem a Malánkami, veřejný pořádek pomáhá hlídat kamerový systém. Dárkem k 750. narozeninám města jsou insignie, kompletně zrekonstruované náměstí a autobusové nádraží.

5.2.2 Demografické údaje a obydlení

5.2.2.1 Obyvatelstvo

Počtem obyvatel se Hlučín řadí mezi středně velká města. Tabulka 5.1. znázorňuje vývoj počtu obyvatel během 7 let.

Tab. 5.1: *Vývoj počtu obyvatel v letech 2003 - 2009*

Rok	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Počet obyvatel k 31. 12.	14 228	14 195	14 201	14 225	14 232	14 274	14 236

Zdroj: www.czso.cz

Nejméně obyvatel bylo v Hlučíně zaznamenáno v roce 2004. Od té doby dochází každoročně k mírnému nárůstu obyvatel až do roku 2009, kdy došlo k opětovnému poklesu. Kolísavý vývoj počtu obyvatel a jeho příčiny ukazuje tabulka 5.2.

Tab. 5.2: *Vývoj pohybu obyvatel v letech 2003 až 2009*

Rok	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Přistěhovalí	234	244	253	278	259	258	242
Vystěhovalí	235	269	247	228	234	230	265
Celkový přírůstek	-36	-33	6	24	7	42	-38
- přirozený	-35	-8	0	-26	-18	14	-15
- stěhováním	-1	-25	6	50	25	28	-23

Zdroj: www.czso.cz

Největší pokles počtu obyvatel byl zaznamenán v roce 2009, kdy došlo k ročnímu poklesu o 38 obyvatel. Velký podíl na tomto poklesu mělo stěhování. Nejlepší situace byla v roce 2008, kdy je jak přirozený přírůstek, tak přírůstek stěhováním kladný.

Ke dni 31. 12. 2009 žilo ve městě 14 236 obyvatel, z toho 6 896 (48,5 %) mužů a 7 340 (51,5 %) žen viz tabulka 5.3.

Tab. 5.3: *Počet obyvatel podle věkových skupin a pohlaví ke dni 31. 12. 2009*

Pohlaví	Věková skupina			Celkem
	0-14	15-64	65 a více	
Muži	1073	4857	966	6896
Ženy	1001	4938	1401	7340
Celkem	2074	9795	2367	14236

Zdroj: www.czso.cz

Podle věkové struktury dělíme obyvatele na předproduktivní ve věku 0-14 let, produktivní ve věku 15-64 let a poproduktivní ve věku 65 a více let. V první věkové kategorii 0-14 let převažují muži a tato kategorie se podílí na celkovém počtu 14 236 obyvatel necelými 14,5 %. Nejpočetnější skupinou jsou lidé ve věku mezi 15 a 64 lety. Tato kategorie zaujímá téměř 69 % celkového počtu obyvatel města. Poslední, nejstarší, věková kategorie je zastoupena 16,5 % a to s výraznou převahou žen.

Ze stránek Českého statistického úřadu jsem dále zjistila, že populace města Hlučína postupně stárne a dochází k demografickému stárnutí, což znamená zvětšování podílu starých osob v populaci.

Tab. 5.4: *Vývoj průměrného věku obyvatel města*

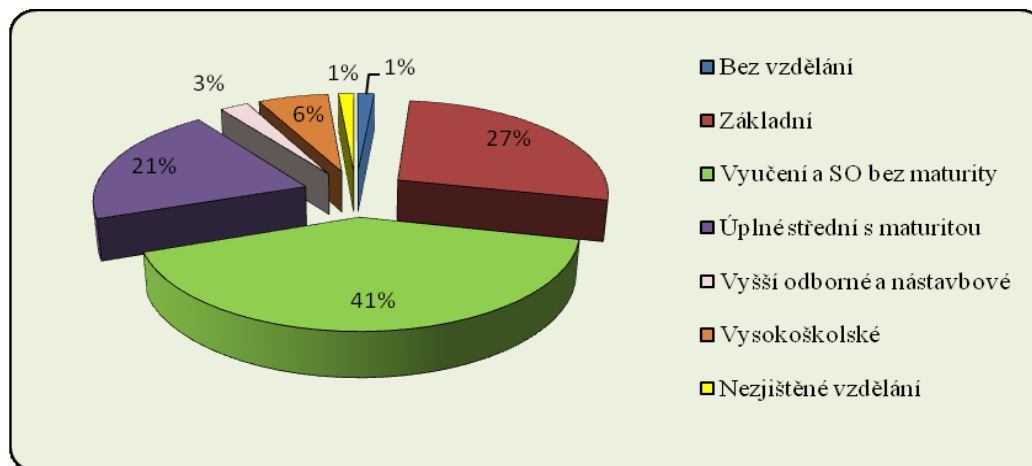
Rok	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Průměrný věk	39,4	39,8	40,3	40,4	40,7	40,9	41,1

Zdroj: www.czso.cz

Od roku 2003 se průměrný věk obyvatel zvýšil o 1,7 let. V roce 2003 činil průměrný věk obyvatel Hlučína bez ohledu na pohlaví 39,4 let. V roce 2009 průměrný věk již překročil „čtyřicítku“, zvýšil se na 41,1 let. Skutečnost stárnutí obyvatelstva doprovázené odkladem rodičovství do pozdějšího věku může být jedním z důvodů poklesu počtu obyvatel v roce 2009. V příloze č. 3 je k nahlédnutí struktura a vývoj obyvatel v letech 2003 až 2009.

Vzdělanostní úroveň obyvatel města je podle výsledků SLDB 2001 poměrně nízká. Strukturu vzdělanosti znázorňuje graf 5.1.

Graf 5.1: *Struktura obyvatelstva ve věku 15 let a starší podle vzdělání v roce 2001*

Zdroj: SLDB 2001

Z grafu je na první pohled patrné, že největší podíl zaujímali v roce 2001 obyvatelé s vyučením a středním odborným vzděláním bez maturity. Na druhém místě, z hlediska dosaženého vzdělání, jsou lidé se základní školou. Vysokoškolského vzdělání dosáhlo pouze 6 % obyvatel. Věřím, že dnes je podíl vysokoškoláků vyšší, zejména na úkor lidí se základním vzděláním.

Co se týče národnostní struktury, jasně převládá národnost česká (92,15 %). K moravské národnosti se hlásí 2,03 % obyvatel Hlučína, ke slovenské národnosti 1,93 % obyvatel, ke slezské 1,86 % a k německé 1,49 % obyvatel. V Hlučíně žijí také lidé hlásící se k národnostním menšinám, které jsou zastoupeny méně než 1 %, a to poláci (0,25 %), romové (0,17 %), ukrajinští (0,09 %) a vietnamci (0,03 %).

Podle výsledků SLDB 2001 se k víře přihlásilo 58,67 % obyvatelstva. Bez vyznání je 32,9 % občanů a u 8,43 % obyvatel se náboženské vyznání nepodařilo zjistit.

5.2.2.2 Bydlení

Podle údajů ze SLDB 2001 činil bytový fond města Hlučína 5 447 bytů, z toho 5 180 (tj. 95 %) obydlených. V roce 2001 žilo v Hlučíně 14 346 obyvatel, tzn. 2,63 obyvatel

na 1 byt (2,77 obyvatel na 1 obydlený byt). Domovní fond zahrnoval 2 378 domů, z toho 2 286 (96 %) obydlených. Tabulka 5.5 uvádí počet domů postavených v daném časovém období.

Tab. 5.5: *Počet domů podle období výstavby*

Období výstavby	Postavené domy	Absolutní počet bytů v %
do 1919	146	6,44
1920 - 1945	132	5,83
1946 - 1980	1291	57,00
1981 - 2001	696	30,73
Celkem	2265	100,00

Zdroj: SLDB 2001

Nejvíce domů bylo postaveno v období od roku 1946 až 1980, a to více než 50 % všech domů postavených do roku 2001. V období 2007 – 2009 bylo dokončeno celkem 218 bytů, z toho 62 rodinných domů.

Poslední panelové sídliště bylo v Hlučíně dostavěno před více než deseti lety. Nyní vznikl projekt nový, který nabízí bydlení nesrovnatelně kvalitnější. V části města Hlučín zvané „Rovniny“ byl postaven a zkolaudován komplex pěti šestipodlažních bytových domů s celkem 143 byty a 135 parkovacími místy. Bytový komplex stojí mezi sídlištěm na ul. Dukelské a rodinnými domy na ul. Rovniny. Skladba bytů umožňuje výběr z menších 1 + kk a 2 + kk bytů až po větší byty 3 + kk a 4 + kk. Většina bytů je však zatím z důvodu vysokých cen prázdná.

Podle výsledků srovnávacího výzkumu „Město pro byznys v Moravskoslezském kraji“ má Hlučín nadprůměrnou bytovou výstavbu, ale byty jsou o čtvrtinu dražší než v dalších sledovaných městech. Podle informací z městského úřadu Hlučín, město jako takové nevlastní ani zatím neplánuje žádné bytové výstavby.

Při sčítání lidu, domů a bytů v roce 2001 bylo zjištěno, že 41 % obyvatel žije ve vlastním domě, 23,7 % v nájemním bytě, 15,7 % v družstevním bytě a 8 % obyvatel při sčítání uvedlo, že žije v bytě v osobním vlastnictví.

5.2.3 Sociální infrastruktura

5.2.3.1 Školství a vzdělávání

Oblast vzdělávání ve městě Hlučíně je zabezpečena sítí mateřských, základních a středních škol, školských zařízení a také univerzitou třetího věku. Jejich zřizovatelem je město Hlučín nebo Moravskoslezský kraj. Všechna předškolní i školní zařízení jsou příspěvkovými organizacemi. V Hlučíně se nenachází sídlo ani pobočka žádné vysoké školy ani vyšší odborné školy. Před dvěma lety město Hlučín ve spolupráci s Vysokou školou podnikání a.s. připravilo pro občany Hlučina a okolí starších 55 let možnost studia Univerzity třetího věku. Během dvouletého studia postupně absolvují předměty počítač a já, angličtina, právo a ochrana životního prostředí. Výuku zajišťují lektori Vysoké školy podnikání v Ostravě.

Předškolní zařízení

Město Hlučín nabízelo v roce 2010 celkem 4 mateřské školy (z toho 2 v kombinaci se ZŠ), jejichž zřizovatelem je město Hlučín, a 1 soukromou miniškolku rodinného typu. Některé mateřské školy nabízejí nadstandardní aktivity jako např. angličtina pro nejmenší, plavání či výtvarný kroužek.

Přehled mateřských škol ve městě Hlučín

- ❖ Mateřská škola Hlučín, Severní + Odloučené pracoviště, Dr. Ed. Beneše 1,
- ❖ Mateřská škola Hlučín, Cihelní,
- ❖ Mateřská škola Hlučín – Bobrovníky,
- ❖ Mateřská škola Hlučín – Darkovičky,
- ❖ Školička Malí bobři, Hlučín - Bobrovníky

Základní vzdělávání

Základní vzdělávání je ve městě poskytováno žákům v šesti základních školách (z toho 2 ZŠ 1. - 5. ročník, 4 ZŠ 1. - 9. ročník). Najdeme zde základní školu s rozšířenou výukou německého a anglického jazyka, základní školu se zaměřením na výuku matematiky a přírodovědných předmětů, základní školu s rozšířeným vyučováním tělesné výchovy a také zvláštní školu. Město Hlučín spravuje 5 základních škol. Zřizovatelem Základní školy Gen. Svobody je Krajský úřad Moravskoslezského kraje.

Přehled základních škol ve městě Hlučíně

- ❖ Základní škola Hlučín, Hornická 7,
- ❖ Základní škola Hlučín - Rovniny,
- ❖ Základní škola dr. Miroslava Tyrše, Hlučín,
- ❖ Základní škola a mateřská škola Hlučín – Bobrovníky,
- ❖ Základní škola a mateřská škola Hlučín - Darkovičky,
- ❖ Základní škola Hlučín, Gen. Svobody 8.

Středoškolské vzdělávání

Ve městě Hlučín se nacházejí 2 středoškolská zařízení a to Gymnázium Josefa Kainara a Odborné učiliště a Praktická škola, kde se žáci mohou vzdělávat v oboru malíř - natěrač, kuchař, pekařské práce a práce v autoservisu a na které mohou studovat také žáci se speciálními vzdělávacími potřebami. Zřizovatelem obou škol je Krajský úřad Moravskoslezského kraje.

Přehled středních škol ve městě Hlučíně

- ❖ Gymnázium Josefa Kainara Hlučín,
- ❖ Odborné učiliště a Praktická škola Hlučín.

Ostatní vzdělávací a zájmová zařízení

Pod správu města Hlučín patří 1 zájmové zařízení pro volný čas Dům dětí a mládeže. Krajský úřad Moravskoslezského kraje je zřizovatelem 1 základní umělecké školy P. J. Vejvanovského, kde se žáci mohou vzdělávat v hudebních, tanečních a výtvarných oborech.

Přehled zařízení pro volný čas

- ❖ Základní umělecká škola Pavla Josefa Vejvanovského Hlučín, p.o.
- ❖ Dům dětí a mládeže Hlučín.

5.2.3.2 Zdravotnictví

Město nabízí širokou škálu zdravotních služeb od praktických a interních lékařů, přes odborné lékaře až po domácí zdravotní péči. Na území města Hlučina se nachází poliklinika, která poskytuje ambulantní zdravotnickou péči. Nabízí oddělení dětské, obvodní, plicní, neurologii a rehabilitaci, urologii, ortopedii, internu, ORL, gynekologii, alergologii,

psychologii, chirurgii, kožní, RDG, oční či logopedii. Veškerou zdravotní péči ve městě shrnuje tabulka 5.6.

Tab. 5.6: *Přehled zdravotních služeb k 31. 12. 2009*

Zdravotnická zařízení	Počet
Samostatná ordinace praktického lékaře pro dospělé	7
Detašované pracoviště samostatné ordinace praktického lékaře pro dospělé	2
Samostatná ordinace praktického lékaře pro děti a dorost	2
Samostatná ordinace praktického lékaře – stomatologa	8
Samostatná ordinace praktického lékaře – gynekologa	2
Detašované pracoviště samostatné ordinace praktického lékaře – gynekologa	1
Samostatná ordinace lékaře specialisty	21
Detašované pracoviště samostatné ordinace lékaře specialisty	3
Ostatní samostatná zařízení	6
Detašované pracoviště ostatního samostatného zařízení	1
Zařízení lékárenské péče (lékárny)	4
Detašované pracoviště zařízení lékárenské péče	1
Detašované pracoviště střediska záchranné služby a rychlé zdravotnické pomoci	2
Celkem	60

Zdroj: *Veřejná databáze ČSÚ*

Na území města je Charitou Hlučín poskytována také domácí zdravotní péče. Působí zde 3 veterinární lékaři, z toho 1 Ústřední vojenský veterinární ústav AČR.

5.2.3.3 Sociální služby

Ve městě Hlučín se nachází několik zařízení poskytujících sociální služby. Některé z nich nemají sídlo ve městě Hlučíně, ale mají jej jako spádovou oblast své činnosti. Jedná se o tyto poskytovatele sociálních služeb:

- Fontána, příspěvková organizace (dříve Ústav sociální péče pro mládež)
- Domov U jezera, příspěvková organizace (dříve Domov důchodců Hlučín)
- Byty v domě s pečovatelskou službou
- Charita Hlučín, nestátní nezisková organizace
- Dětský ranč Hlučín, občanské sdružení
- Středisko Benjamín (terénní služba) - poradna rané péče se sídlem v Českém Těšíně
- LORM - společnost pro hluchoslepy (terénní služba) se sídlem v Ostravě

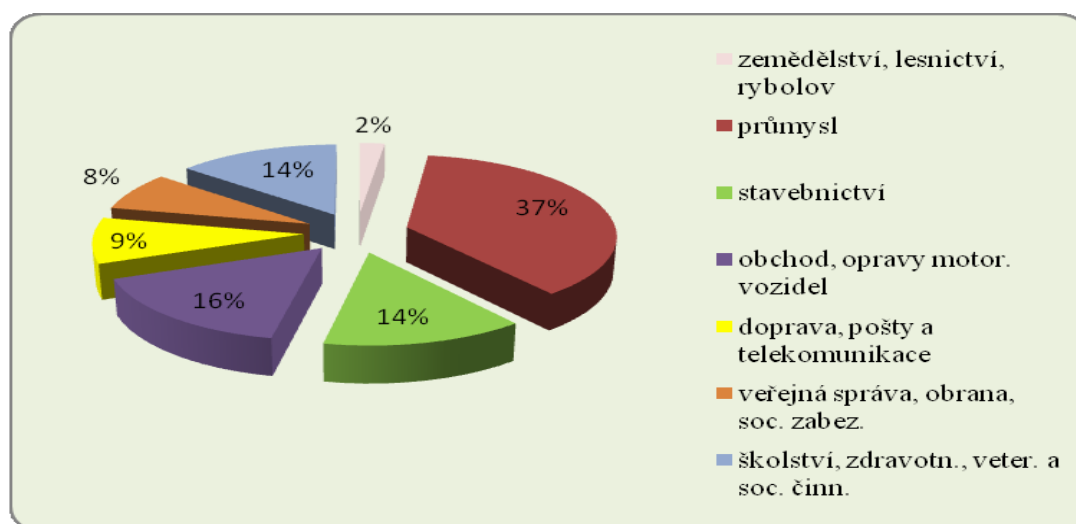
5.2.4 Ekonomika a trh práce

5.2.4.1 Trh práce Hlučín

Hlučín má výraznou spádovost k ostravské průmyslové aglomeraci, k opavské pouze částečnou. V těchto dvou městech nachází zaměstnání převážná část hlučinských občanů. Podle SLDB 2001 vyjíždělo za práci denně mimo obec 3 308 lidí, což je 47 % ekonomicky aktivních obyvatel.

Graf 5.2 znázorňuje strukturu ekonomicky aktivního obyvatelstva podle odvětví, ve kterém jsou zaměstnáni.

Graf 5.2: *Ekonomicky aktivní obyvatelstvo podle odvětví v roce 2001*

Zdroj: SLBD 2001

Obyvatelé města Hlučína bývají nejčastěji zaměstnáni v odvětví průmyslu (37 %). Na druhém místě je obchod a opravy motorových vozidel. 14 % občanů je zaměstnáno v odvětví školství, zdravotnictví, veterinární a sociální činnosti a také v odvětví stavebnictví. V zemědělství, lesnictví a rybolovu pracují pouze 2 % obyvatel.

5.2.4.2 Nezaměstnanost okresu Opava

V roce 2009 se nezaměstnanost v okrese Opava vyvíjela nepříznivě. Vývoj na poptávkové straně trhu práce byl v roce 2009 v opavském okrese, obdobně jako v celém Moravskoslezském kraji a celé ČR, charakteristický úbytkem pracovních příležitostí, který začal v červnu 2008 a pokračoval prakticky celý rok 2009. Nejvýrazněji se počet volných

pracovních míst snížil v březnu 2009 (- 176 míst proti předchozímu měsíci). V průběhu roku 2009 nahlásili zaměstnavatelé celkem 2 306 nových pracovních míst, to je zhruba o $\frac{1}{3}$ méně nežli v roce 2008 a nejméně od roku 1999. Prostřednictvím internetu nahlásili zaměstnavatelé 340 volných pracovních míst, tj. 15 % z celkového počtu VPM nahlášených v roce 2009. Nezaměstnanost v průběhu roku v podstatě lineárně rostla bez obvyklých sezónních poklesů a nerozdílně postihovala všechny věkové i kvalifikační skupiny. Na přelomu roku byla poprvé v historii zaznamenána vyšší míra nezaměstnanosti mužů nežli žen, což ukazuje na velmi těžkou situaci výrobních odvětví.

Tabulka 5.7 znázorňuje vývoj počtu uchazečů o zaměstnání podle věkových skupin.

Tab. 5.7: *Počet uchazečů o zaměstnání podle věkových skupin*

Věková skupina	12/2009		6/2009	12/2008
	abs.	podíl v %	podíl v %	podíl v %
do 19 let	447	4,4	3,4	4,5
20 – 24	1 431	14,3	14,2	13,8
25 – 29	1 160	11,6	11	10,4
30 – 34	1 237	12,3	12,2	11,7
35 – 39	1 069	10,7	9,8	9,4
40 – 44	886	8,8	9,3	9,3
45 – 49	1 042	10,4	10,6	10,3
50 – 54	1 403	14,0	14,2	15,5
55 – 59	1 119	11,2	12,7	12,6
nad 60 let	232	2,3	2,6	2,5
Celkem	10 026	100,0	100,0	100,0

Zdroj: *Roční zpráva úřadu práce v Opavě*

Nejpočetnější skupinou uchazečů jsou uchazeči ve věku 20 – 24 let, kterých bylo ke konci roku 2009 evidováno 1 431, což činí 14,3 %, tedy o 0,5 procentního bodu více než na konci roku 2008. Druhou nejpočetnější skupinou jsou osoby ve věku 50 – 54 let, kterých je 1 403 a jejich podíl se naopak meziročně snížil o 1,5 procentního bodu. Meziročně nejvíce vzrostl podíl uchazečů ve věku 35 – 39 let, a to o 1,3 %.

Pokles na poptávkové straně trhu práce současně s výrazným nárůstem evidovaných nezaměstnaných se negativně promítal do ukazatele počet uchazečů připadajících na jedno volné pracovní místo. Ke konci roku 2009 se o jedno VPM ucházelo teoreticky

28,2 uchazečů, tj. 3x více nežli v roce 2008. Nejhorší situaci mají osoby bez vzdělání a se základním vzděláním.

Postavení okresu v rámci Moravskoslezského kraje a České republiky

Zvýšení míry nezaměstnanosti zaznamenaly všechny okresy Moravskoslezského kraje. Počátkem roku 2009 měl nejnižší nezaměstnanost okres frýdecko-místecký (7,0%), druhý byl okres novojičínský (8,3 %) těsně následovaný okresem opavským (8,4 %). Již v únoru se ale okres Opava posunul na druhé místo, na kterém zůstal až do konce roku 2009. Okresní míra nezaměstnanosti k 31. 12. 2009 se proti prosinci 2008 zvýšila o 3,0 procentní body. Míra nezaměstnanosti v okrese Opava (10,5 %) se v roce 2009 pohybovala nad průměrnými hodnotami za ČR (9,2 %) a současně pod průměrem za Moravskoslezský kraj (12,1 %).

Nezaměstnanost ve městě Hlučín

Tabulka 5.8 znázorňuje vývoj nezaměstnanosti Hlučína během 6 let vždy k prosinci daného roku.

Tab. 5.8: *Statistika nezaměstnanosti města Hlučína v letech 2005 - 2010*

Roky	Dosažitelní uchazeči celkem	EAO	Míra nezaměstnanosti	Volná místa
2005	938	7013	13,40 %	20
2006	811	7013	11,60 %	26
2007	565	7013	8,10 %	59
2008	532	7013	7,60 %	57
2009	723	7013	10,30 %	29
2010	777	7013	11,10 %	33

Zdroj: <http://portal.mpsv.cz/>

Od roku 2005 do roku 2008 míra nezaměstnanosti stále klesala, od roku 2009 opět roste. Na růstu nezaměstnanosti v Hlučíně se pravděpodobně podepsala finanční a hospodářská krize, která vypukla v roce 2008. V ČR se projevila v roce 2009 a způsobila masivní propouštění zaměstnanců z firem. V prosinci 2010 se míra nezaměstnanosti vyšplhala na 11,1 %.

Dosažitelnými uchazeči jsou míněni uchazeči o zaměstnání, kteří mohou bezprostředně nastoupit do zaměstnání při nabídce vhodného pracovního místa, tj. evidovaní nezaměstnaní, kteří nemají žádnou objektivní překážku pro přijetí zaměstnání. Vidíme, že

v roce 2009 prudce vzrostl počet dosažitelných uchazečů a to o 191. Počet volných pracovních míst naopak klesl zhruba o polovinu, což mělo negativní dopad na míru nezaměstnanosti.

5.2.4.3 *Ekonomika a ekonomické subjekty*

Ve městě Hlučín nepůsobí žádný podnik, který by významně ovlivnil zaměstnanost ani ekonomiku města. Nejvýznamnějším podnikatelským subjektem z hlediska zaměstnanosti je Autocentrála s.r.o. a samotné město Hlučín.

Přehled podnikatelských subjektů podle převažující činnosti ve městě Hlučín uvádí tabulka 5.9.

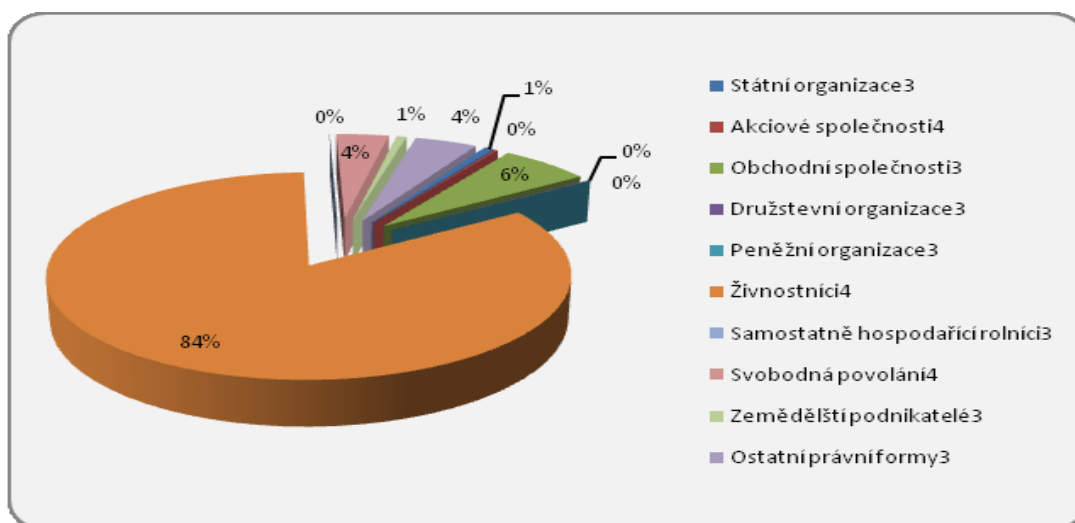
Tab. 5.9: *Přehled podnikatelských subjektů na území města Hlučín k 31.12.2009*

Podnikatelské subjekty podle převažující činnosti	Počet
Zemědělství, lesnictví, rybolov	58
Průmysl	373
Stavebnictví	375
Doprava a spoje	105
Obchod, prodej a opravy motorových vozidel a spotřebního zboží a pohostinství	969
Ostatní obchodní služby	498
Veřejná správa, obrana, povinné sociální pojištění	5
Školství a zdravotnictví	103
Ostatní veřejné, sociální a osobní služby	262
Celkem	2 748

Zdroj: *Veřejná databáze ČSÚ*

Na území města se nejvíce podnikatelských subjektů zabývá činností obchodu, prodeje a oprav motorových vozidel a spotřebního zboží a pohostinství. Naopak nejméně podnikatelských subjektů funguje v oblasti veřejné správy, obrany a povinného sociálního pojištění. Zastoupení průmyslu v Hlučíně je úměrné jeho velikosti a blízkosti ostravské aglomerace. Najdeme zde především průmysl tiskařský a polygrafický, dále dřevařský, stavební a strojírenský. V minulosti se zde těžil písek a štěrk, těžba již byla zastavena.

Graf 5.3: *Podnikatelské subjekty podle právní formy podnikání*

Zdroj: Veřejná databáze ČSÚ

Graf 5.3 znázorňuje podíly ekonomických subjektů podle právní formy podnikání. Nejvíce podnikatelských subjektů podniká na živnostenský list. Samostatně hospodařící rolníci a peněžní organizace nejsou ve městě Hlučín zastoupeny vůbec. Akciové společnosti a družstevní organizace jsou zastoupeny velmi zřídka.

Hlučín obsadil osmé místo ve srovnávacím výzkumu „Město pro byznys 2010 v Moravskoslezském kraji“. Podíl zaměstnavatelů s více než padesáti zaměstnanci v Hlučíně meziročně poklesl o 16 % a v porovnání s ostatními městy je o třetinu nižší. O stejnou třetinu je nižší také podíl firem v místním podnikatelském prostředí. Dynamika početního růstu ekonomických subjektů je však o pětinu vyšší a určité rezervy jsou v zapojení cizinců.¹⁷

5.2.5 Cestovní ruch, kultura a sport

Hlučín disponuje množstvím kulturních a sportovních zařízení. Nabízí širokou škálu možností trávení volného času pro všechny věkové kategorie. Informační servis zajišťuje pro návštěvníky města a jeho okolí Informační centrum, které poskytuje bezplatné informace tuzemským i zahraničním návštěvníkům z oblasti turistiky, kultury, sportu, dopravy, podnikání a služeb.

¹⁷ Zdroj: http://www.mestoprobiznys.cz/napsali_o_projektu/id/1097/page/4

5.2.5.1 *Ubytovací zařízení*

Jednou z důležitých podmínek rozvoje cestovního ruchu je odpovídající síť ubytovacích zařízení. V Hlučíně si přijdou na své jak milovníci „luxusu a pohodlí“, tak také návštěvníci upřednostňující jednodušší a levnější ubytování. Na území města Hlučína je k dispozici 7 ubytovacích zařízení, z toho 5 penzionů, 1 autokemp a 1 ubytovna s kapacitou 40 míst.

5.2.5.2 *Pěší a cykloturistika*

Hlučínsko je doslova protkáno početnými cyklistickými trasami místního, regionálního i mezinárodního významu. Podmínky zde najdou jak nároční tak rekreační cyklisté. Většina cyklotras prochází nenáročným terénem Hlučínské pahorkatiny, jehož páteří je část cyklostezky Moravská brána, která je součástí evropské sítě Euro-velo. Na ni pak navazují dálkové trasy jako „Prajzská cesta“ či „Slezská magistrála“ a množství dalších lokálních tras. Díky tomu lze Hlučínsko projet v celém jeho obvodu křížem krážem. Ve městě Hlučín se křižují lokální cyklistické stezky s dálkovou tratí s názvem Jantarová stezka vedoucí přes Severní a Jižní Moravu.

Cyklotrasy vedoucí přes město Hlučín:

- *Cyklotrasa č. 5 Jantarová stezka* (332,5 km) - cyklotrasa vede z hraničního přechodu Hať / Tworkow přes Ostravu, Přerov, Olomouc, Prostějov, Blansko a končí v Hevlíně.
- *Cyklotrasa č. 55 Slezská magistrála* (140 km + 13 km úsek z Kravař, přes Dolní Benešov, Kozmice, po Jantarovou stezku) - cyklotrasa vede z Jeseníku, přes Město Albrechtice, Krmov, Úvalno a Opavu do Kravař.
- *Cyklotrasa "D"* (7 km) - cyklotrasa tvoří odbočku z Jantarové stezky č. 55 v Darkovičkách směr Kozmice a navazuje na trasu č. 6096.
- *Cyklotrasa č. 6185* (12,5 km) - cyklotrasa začíná v Hlučíně, vede přes Bobrovníky do křižovatky cyklotras v Petřkovicích.
- *Cyklotrasa "R"* (2,7 km) - cyklotrasa prochází severním okrajem Hlučínského jezera. Tvoří rekreační variantu Slezské magistrály.

Okolí Hlučína je vhodné také k pěší turistice. Prochází tudy několik značených turistických stezek, po nichž je možno dojít k zajímavým bodům a místům v blízkém okolí. Západním směrem od města se v obci Šilheřovice nachází golfové hřiště. Severním směrem

od Hlučína u obce Darkovičky najdeme muzeum opevnění z 2. světové války. Po značených turistických trasách se z Hlučína můžeme dále vypravit východním směrem k obci Petřkovice, kde u jižního okraje nalezneme hornické muzeum. V areálu muzea je vybudováno sportovní hřiště vhodné pro děti i dospělé, s nově otevřenou lanovou dráhou.

5.2.5.3 *Kulturní zařízení a kulturní památky*

Nejvýznamnějšími kulturními institucemi jsou Kulturní centrum Hlučín, Muzeum Hlučínska a Informační centrum Hlučín. Kulturní centrum Hlučín zabezpečuje kulturní akce různého zaměření pro širokou veřejnost. Spravuje pod sebou organizace jako Kulturní dům, Městskou knihovnu, kino Mír, Evangelický kostel (Galerie Červený kostel) a je také správcem hlučínského zámku, v jehož prostorech ředitelství sídlí. Kulturní centrum spolupracuje mimo jiné s řadou obcí a škol na Hlučínsku, se kterými společně organizuje řadu kulturních programů. Kulturní dům Hlučín pravidelně pořádá kulturní představení pro širokou veřejnost i pro školy, divadelní představení, zajišťuje činnost souborů a zájmových uskupení, plesy, taneční či kurzy jógy, aerobic apod.

Na území města Hlučín se nachází několik kulturních památek: Vila č.p. 762, Evangelický kostel, Zámek s areálem parku, Farní kostel sv. Jana Křtitele, Hřbitovní kostel sv. Markéty, Ohradní zeď kolem hřbitova, Mauzoleum rodiny Wettkampovy, Městské opevnění, Socha Immaculaty, Společné pohřebiště vojáků Rudé armády s památníkem.

V letních měsících to „žije“ na Hlučínském jezeře, kde se konají hudební festivaly, které ocení zejména mladší generace. Celoročně se lidé mohou večer pobavit na diskotéce v hlučínském pivovaru nebo v hospodě 56.

5.2.5.4 *Sportovní zařízení a sportovní kluby*

Na území města se nachází celá řada sportovních zařízení, která využívají jak profesionální sportovní kluby, tak zájmové sportovní organizace i široká veřejnost. Většinu zařízení spravuje příspěvková organizace Správa sportovně rekreačního areálu Hlučín. Nejvýznamnějšími sportovními zařízeními ve městě je Sportovně rekreační areál (tzv. Štěrkovna) a víceúčelová sportovní hala. Ve městě se dále nachází několik hřišť a tělocvičen při školách a školských zařízeních.

Hlučínské jezero (Štěrkovna) je svou rozlohou 140 ha ideálním místem pro sport, zábavu i odpočinek. Jezero se stalo místem zejména pro vodní lyžování, windsurfing, projížďky na lodkách, ale také pro rybolov. Na plážích je možnost hrát volejbal, tenis, fotbal, minigolf. Sportovně rekreační areál Hlučín využívají také občané z přilehlého okolí, a to především z krajského města Ostrava městské části Poruba, Pustkovec, Martinov, Krásné Pole a Plesná.

Milovníci sálových sportů mohou využít víceúčelovou sportovní halu, která je vybavena veškerým zařízením umožňující pořádání regulérních zápasů v basketbalu, volejbalu, házené, sálové kopané a podobných sportech. Součástí haly je také bowling s dvěma drahami a fit studio, které zahrnuje saunu, fitness centrum, solárium, ale také kadeřnictví nebo masáže.

Sportovní kluby působící ve městě Hlučín: Tenisový klub Hlučín, 1. DFC Hlučín, FC Hlučín, SK-HC-PRAJZ, Hlučín, HANDBALL-CLUB, SKI CLUB Hlučín, Fotbalový klub Darkovičky, Tělovýchovná jednota Hlučín, Sportovně střelecký klub Hlučín, Sportovní klub Jachting Hlučín.

5.2.6 Infrastruktura

5.2.6.1 Dopravní infrastruktura

Silniční doprava

Základní dopravní tepnou procházející městem Hlučín je silnice I. třídy, která z města činí významný tranzitní dopravní uzel na území Moravskoslezského kraje. Další významný silniční tah městem tvoří silnice II. třídy č. 469.

Významné silniční tahy městem:

- I/56 - (Opava – Hlučín – Ostrava – Frýdek-Místek – Bílá)
- II/469 – (Děhylov – Hlučín – Hať – Polsko)

Hromadná doprava na Hlučínsku je zabezpečována vlakovou a autobusovou dopravou. Autobusová doprava je zde zajišťována dopravci TQM - holding s.r.o., Connex Morava a.s. a Dopravním podnikem Ostrava a.s. Tato doprava je zařazena do Integrovaného dopravního systému ODIS. Autobusová doprava mezi městy a obcemi je realizována 15 linkami (32, 34, 56, 66, 67, 69, 70, 72, 270, 273, 281, 282, 283, 291, 295).

Doprava je zabezpečována 4 základními směry:

- směr Ostrava přes Ludgerovice
- směr Ostrava přes Děhylov
- směr Opava přes Kozmice
- směr Hať, Pišť a další přes Darkovice

Relace Ostrava - Hlučín je dnes nejfrekventovanější meziměstskou relací v aglomeraci a zahrnuje kromě samotné dopravy obyvatel Hlučína i dopravu z mnoha obcí v Hlučínském výběžku. Z hlediska frekvence cestujících nejsou autobusy v této relaci zrovna tím nejlepším způsobem dopravy. Proto se v současné době uvažuje o obnovení tramvajové dopravy do Hlučína.

Železniční doprava

Železniční spojení mezi Hlučínem a Opavou je zajištěno pouze prostřednictvím železniční trati č. 317 (Opava-východ – Hlučín). Vlaková trať č. 317 se táhne napříč celým Hlučínskem z Hlučína do Opavy. Prochází obcemi Kozmice, Dolní Benešov, Zábřeh u Hlučína, Kravaře-Kouty, Kravaře ve Slezsku, Velké a Malé Hoštice a Opava-zastávka. V Kravařích ve Slezsku navíc navazuje trať č. 318 směrem na Štěpánkovice, Bolatice a Chuchelnou.¹⁸ Železniční trať na Ostravu je vedena z Opavy přes obec Děhylov.

Letecká doprava

Nejbližší letiště se nachází v Dolním Benešově – Zábřehu necelých 6 km od Hlučína. Toto letiště má statut vnitrostátního letiště a dnes slouží především pro sportovní a zemědělské účely. Provozují se zde vyhlídkové lety, jež patří k vyhledávaným atrakcím.

Nejbližší mezinárodní letiště je letiště Leoše Janáčka v Ostravě Mošnově, které je vzdáleno téměř 40 km od Hlučína. Letiště zajišťuje služby při odbavování letů všech leteckých společností.

¹⁸ Zdroj: http://www.info.hlucin.com/?page=info_texty&id=9

Voda a kanalizace

Vodu a kanalizaci zajišťují ve městě Vodovody a kanalizace Hlučín, s.r.o. Hlučín je z 60% zásobován Ostravským oblastním vodovodem, který přivádí povrchovou vodu z vodní nádrže Kružberk. Zbylých 40 % je zásobeno z vlastních podzemních zdrojů - studny v Hlučíně na Rovninách. Bobrovníky jsou zásobovány přivaděčem Kružberk. Darkovičky jsou zásobovány podzemní vodou z obce Darkovice. Součástí vodovodní sítě jsou tři vodojemy, které slouží k akumulaci pitné vody v případě výluky na přivaděči a k náhlým zvýšeným odběrům (požáry atd.). Kanalizační síť je převážně jednotná a odvádí odpadní vody od cca 90% obyvatel. Ostatní obyvatelé své odpadní vody likvidují pomocí bezodtokových jímek. Na kanalizační síti v městě Hlučín jsou dvě čerpací stanice a to na ul. Celní a ul. Moravské. Odvedené odpadní vody se čistí mechanicko-biologickou čistírnou odpadních vod Hlučín - Jasénky. Na čistírnu je odváděno cca 90 % městských odpadních vod. Z městské části Hlučín - Bobrovníky je čištěno cca 60% odpadních vod. Čištění probíhá na ČOV Bobrovníky – Střední.. Pro obec Darkovičky je vydáno stavební povolení na rekonstrukci kanalizační sítě a přivedení odpadních vod na ČOV Hlučín - Jasénky. Realizace projektu je podmíněna vyhlášením dotačního titulu pro spolufinancování z fondů EU.¹⁹

Tepelná energie

Tepelnou energii zajišťuje Teplo Hlučín, s.r.o. V roce 2009 byla tepelná energie vyráběna celoročně v 16 provozovaných tepelných zdrojích a předávána odběratelům přes 45 objektových předávacích stanic umístěných jak v bytových domech, tak v budovách podnikatelské sféry na území města. Během roku 2009 bylo odběrateli spotřebováno 81 816 GJ, což je o 653,1 GJ méně než v roce 2008. Za neustálým poklesem roční spotřeby tepelné energie stojí zejména pokračováním celkových oprav obvodových plášťů budov (výměny oken, zateplování fasád).

Zásobování plynem

Zásobování města zemním plynem zajišťuje firma RWE Severomoravská plynárenská a.s., provozní oblast Opava. Město Hlučín již dokončilo celoplošnou plynofikaci svého území.

¹⁹ Zdroj: <http://www.vakhlucin.cz/article.php?IID=50>

Zásobování elektrickou energií

V říjnu 2010 vypsal město Hlučín tendr (konec lhůty 31. 12. 2011) na dodavatele elektrické energie pro město Hlučín, příspěvkové organizace, jejichž zřizovatelem je město Hlučín a obchodní společnosti, které město Hlučín ovládá. Zásobování elektrickou energií ve městě v současnosti zabezpečuje společnost ČEZ, a. s.

Telekomunikace

Hlavním poskytovatelem telefonního spojení je pro město Hlučín společnost Telefónica O2 Czech Republic. Dalšími operátory poskytující telefonické služby jsou společnost Vodafone a T - Mobile.

Bezdrátové počítačové sítě nad městem a jeho okolí zabezpečuje společnost Hlucin.net s. r. o. Připojení k internetu je aktuálně realizováno dvěma linkami. První o kapacitě 1 000 Mbit FullDuplex od společnosti Sloane Park. Druhá má kapacitu 300 Mbit FullDuplex. Poskytovatelem druhé linky je firma DialTelecom. Dalším cílem společnosti je postavit "kvalitní" páteřní síť celým městem Hlučín a do přilehlých i vzdálenějších měst a obcí. Páteř je vybudována na optických kabelech (částečně realizováno + plánuje se), 11 GHz, 10 GHz a 5 GHz spojích. Partnerskou sítí je firma Xlnet, s.r.o.²⁰

5.2.7 Zemědělství a životní prostředí

5.2.7.1 Zemědělství

Na území města Hlučín dnes hospodaří převážně soukromí zemědělci. Podmínky pro zemědělství jsou příznivé a intenzivní zemědělství je rozvinuto především v okolních obcích.

K 31. 12. 2009 byla výměra zemědělské půdy na území města 1 397 ha, z toho 1 046 ha (74,9 %) je orná půda.²¹

5.2.7.2 Životní prostředí

Odvoz odpadů zajišťují na území města Hlučina TS Hlučín s. r. o. Po dohodě se svozovou firmou Marius Pedersen a. s. zahájilo město Hlučín v červnu 2010 jejich separaci. Separace nápojových kartonů a jejich další recyklace je finančně podporována i společností

²⁰ Zdroj: <http://www.hlucin.net/new/index.php?modul=uvod>

²¹ Zdroj: http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabdetail.jsp?kapitola_id=5&pro_1_154=507016&cislatab=MOS+ZV01#pozn3

EKO-KOM a.s. (obdobně to je u třídění papíru, plastu a skla). V roce 2010 nakoupilo město pro občany z evropské dotace 334 zahradních kompostérů na bio odpad. Po velkém ohlasu mohou lidé s trvalým pobytem na území města a také obyvatelé Bobrovníků a Darkoviček i letos bezplatně odkládat biologicky rozložitelný odpad v kompostárně firmy Gras Servis na Jasénkách, která má s městem smlouvu. Další možnost separace odpadu mají občané v prostorách Městského úřadu, kde jsou umístěny dva zelené kontejnery na vyřazené drobné elektropřístroje. Velké kusy, nebezpečný odpad a veškerý elektrošrot je možno zdarma ukládat na separačním dvoře na ulici Markvartovická. Od roku 2007 se projednává výstavba bioplynové stanice v lokalitě Cihelna Hlučín, kde se bude separovat biologický odpad města Hlučína.

Od 1. ledna 2009 je v Hlučíně v provozu měřicí stanice pro zjišťování prašného aerosolu a polyaromatických uhlovodíků. Toto měření je financováno z rozpočtu Moravskoslezského kraje.

6 Výsledky vlastního výzkumu

Podle profilu města jsem zpracovala komplexní SWOT analýzu území, na základě které v další kapitole diplomové práce navrhnu opatření pro další rozvoj města.

6.1 SWOT analýza města Hlučín

Silné stránky

- Strategická poloha města
- Významný tranzitní dopravní uzel
- Množství dopravních spojů relace Ostrava - Hlučín
- Dostatečná síť MŠ a ZŠ, včetně speciálních ZŠ
- Univerzita třetího věku
- Rozsáhlá nabídka zdravotních a sociálních služeb
- Bezbariérový přístup některých školských zařízení
- Zachovalost kulturních památek
- Atraktivní turistické a rekreační cíle
- Přístupnost ke kvalitním propagačním materiálům o Hlučínsku
- Dostatečná síť cyklostezek
- Množství sportovních příležitostí
- Celoplošná plynofikace města

Slabé stránky

- Neexistence veřejné dopravy mezi okrajovými částmi města
- Vysoké zatížení silnice I/56
- Situace na křižovatkách v době dopravní špičky
- Technický stav místních komunikací, zejména II. a nižších tříd
- Technický stav chodníků
- Vysoký počet cestujících MHD a jejich frekvence
- Nízká úroveň vzdělanosti obyvatelstva
- Neexistence většího podniku, který by výrazně ovlivnil zaměstnanost na území města
- Nízký podíl firem zaměstnavatelů s více než 50 zaměstnanci
- Nedostatek pracovních příležitostí

- Závislost části obyvatel na pracovních příležitostech Ostravy a Opavy
- Vysoká cenová úroveň bydlení
- Špatný technický stav Sportovně rekreačního areálu
- Nedostatečná kapacita čističky odpadních vod
- Nevyhovující kanalizační síť v městské části Darkovičky

Příležitosti

- Obnovení tramvajové trati mezi Hlučínem a Ostravou
- Kruhový objezd
- Obchvat města
- Nabídka levnějšího bydlení pro mladé rodiny
- Výstavba silného podnikatelského subjektu ke zvýšení zaměstnanosti ve městě
- Podpůrné programy pro podnikání
- Rozvoj agroturistiky a farmářských trhů
- Využití potenciálu místního pivovaru
- Rozšíření volnočasových aktivit
- Rozšíření spolupráce s okolními obcemi a regiony v oblasti cestovního ruchu

Hrozby

- Nárůst počtu automobilů v domácnostech
- Zvyšující se průměrný věk obyvatelstva
- Zvyšující se podíl obyvatelstva v poproduktivním věku (vyšší než děti)
- Stěhování mladých lidí do jiných měst
- Odchod kvalifikovaných osob do větších měst nebo zahraničí
- Růst míry nezaměstnanosti
- Nízký zájem významných investorů o podnikání ve městě
- Zvyšování počtu nepřízpůsobivých obyvatel (romové)
- Atraktivita okolních obcí
- Nedostatek finančních prostředků

Shrnutí SWOT analýzy

Zpracováním SWOT analýzy města Hlučín jsem zjistila, že slabé stránky převažují nad silnými, tzn. že město má poměrně dost co vylepšovat a rozvíjet, zejména v oblasti dopravní infrastruktury a ekonomiky. Dále jsem došla k závěru, že na město působí poměrně mnoho faktorů, které ohrožují jeho budoucí vývoj. Jedná se především o faktory v oblasti lidských zdrojů. Příležitosti pro rozvoj města vidím zejména v cestovním ruchu.

Slabé stránky by město mělo co nejdříve začít řešit a možné dopady hrozeb by mělo identifikovat a snažit se je výrazně eliminovat. Jen tak se může město dále rozvíjet, zvyšovat svou atraktivitu a životní podmínky svých obyvatel.

Při zpracování strategického plánu města proto navrhuji zaměřit se na dopravní infrastrukturu, ekonomiku města a cestovní ruch a na oblast lidských zdrojů.

7 Návrh strategie

Návrh strategie města Hlučína jsem vypracovala na období 10 let. Důležitým zdrojem pro jeho zpracování je situační analýza a zejména SWOT analýza města.

7.1 Vize města Hlučín

Město Hlučín je v roce 2021 atraktivním, vyhledávaným a uznávaným územním celkem Hlučínska v oblasti podnikatelství, kultury a sportu, s dynamickým rozvojem a ohledem na životní prostředí, směřující ke spokojenému a plnohodnotnému životu obyvatel města a okolních obcí Hlučínska se zaměřením na vzdělání, bydlení a volný čas.

7.2 Oblasti rozvoje města Hlučín

Na základě sestavení a vyhodnocení SWOT analýzy města jsem navrhla několik doporučení, která mohou přispět k jeho rozvoji, ke zlepšení životních podmínek obyvatel nebo k přilákání většího počtu turistů do města.

Město by se mělo soustředit na níže uvedené oblasti, které jsou slabými místy tohoto území. V posledních letech město realizovalo řadu aktivit, které přispěly k eliminaci slabých stránek. I přesto je stále potřeba soustředit pozornost na řešení nejzávažnějších problémů, s kterými se město potýká. Strategický plán musí být zaměřen především na 3 základní problémové okruhy (kritické oblasti). Problémové okruhy Strategického plánu rozvoje města Hlučín jsem vymezila takto:

- technická a dopravní infrastruktura,
- ekonomika a cestovní ruch,
- sociální prostředí a lidské zdroje.

Zlepšení infrastruktury, ekonomické situace města, zvýšení podílu cestovního ruchu a investice do lidských zdrojů a sociální a bytové infrastruktury přispěje velkou měrou k rozvoji města a ke zvýšení jeho konkurenceschopnosti vůči okolním městům a obcím. Významně také ovlivní příhraniční spolupráci s Polskem.

Každá z těchto tří kritických oblastí je rozpracována do několika základních priorit, v rámci nichž jsou stanoveny strategické cíle a na jejich základě jsou navržena opatření a rozvojové aktivity, jejichž realizací má být strategických cílů dosaženo viz přílohy [4] a [5].

7.3 Priority rozvoje města Hlučín

Nyní se budu věnovat slovnímu popisu a očekávanému přínosu jednotlivých opatření a konkrétních rozvojových aktivit v rámci výše zmíněných problémových okruhů Strategického plánu rozvoje města navrženého na období 2011 - 2021.

Priorita A1 – Doprava a dopravní infrastruktura

STRATEGICKÝ CÍL: Omezení autobusové dopravy škodící životnímu prostředí, zvýšení dostupnosti okrajových částí města a zlepšení technického stavu místních pozemních komunikací.

➤ ***Opatření A 1.1 – Dopravní obslužnost***

Hromadná autobusová doprava mezi Hlučínem a Ostravou je velice frekventovaná a v době dopravní špičky jsou autobusy kapacitně zcela vytíženy. Realizace první mnou navrhnuté aktivity „*Obnova tramvajové trati mezi Hlučínem a Ostravou*“ výrazně eliminuje vysoce frekventovanou autobusovou dopravu a přispěje tak k ochraně životního prostředí. Je možná také alternativní varianta, a to vybudování trolejbusové trati, která je rovněž šetrná k životnímu prostředí a přitom výrazně méně nákladná. Druhý návrh spočívá v „*Zajištění dopravního spojení mezi okrajovými částmi města*“. Pořízení Citybusu zvýší kvalitu života místních obyvatel. Účelem je zajistit dopravní spojení mezi jednotlivými okrajovými částmi města mezi sebou a také s centrem města. Toto spojení uvítají především starší občané a občané tělesně handicapovaní. Navrhuji pořídit EKOBUS, který je šetrný k životnímu prostředí, neboť jezdí na alternativní palivo CNG, tedy stlačený zemní plyn. Vedle ekologičnosti je další výhodou nízká cena alternativního paliva, které EKOBUS využívá. Výhodné provozní náklady kompenzují vyšší pořizovací cenu vozidla a v celkovém vyjádření zajišťují dobrou ekonomiku provozu.

➤ ***Opatření A 1.2 – Budování a rekonstrukce pozemních komunikací na území města***

Městem vede významná dopravní tepna Ostrava - Opava, což má za následek dopravní přetížení centra města a s tím spojené znečištění ovzduší. V době dopravní špičky se na některých místech tvoří kolony. Z těchto důvodů ke zlepšení dopravní situace navrhuji

„*Výstavbu obchvatu města*“. Tím by se vyřešilo nejen dopravní přetížení města Hlučín, ale také by se tím urychlila doprava, což by mělo pozitivní vliv nejen pro samotné město a jeho občany, ale také pro účastníky silničního provozu. Co se týká plynulosti dopravy na území města, doporučuji „*Vybudovat kruhový objezd*“, na křížení silnice I/56 u autobusového nádraží. Kříží se zde dvě frekventované silnice směrem z Ostravy - Poruby a z centra Ostravy. V době dopravní špičky je situace na této křižovatce neúnosná. V oblasti bezpečnosti dopravy navrhuji „*Opravit některé stávající místní komunikace zejména II. a nižších tříd*“ na okraji města, jež jsou v nevyhovujícím technickém stavu. S oblastí bezpečnosti zejména chodců souvisí také „*Renovace chodníků*“, především na ulici Jaroslava Seiferta, které jsou ve zcela nevyhovujícím stavu.

Priorita A2 – Technická infrastruktura

STRATEGICKÝ CÍL: Zlepšení technické infrastruktury v městských částech Hlučina.

➤ Opatření A 2.1 - Kanalizační síť v městské části Darkovičky

V rámci strategického plánu rozvoje města nesmíme zapomínat na městské části. Mým dalším doporučením je „*Rekonstrukce kanalizační sítě*“ v městské části Darkovičky. Kvalitní technická infrastruktura zvýší kvalitu života místních obyvatel.

Priorita B1 - Podpora podnikání

STRATEGICKÝ CÍL: Vznik nových podnikatelských subjektů, které přispějí k rozvoji zaměstnanosti ve městě a podpora místních zemědělců.

➤ Opatření B 1.1 – Podnikání

V oblasti podpory podnikání navrhuji „*Vybudování podnikatelské zóny*“, která by zvýšila zaměstnanost a tím zlepšila ekonomickou situaci města. Lidé by neměli důvod stěhovat se za prací do jiných měst a tak by město nepřicházelo o mladé lidi v produktivním věku. Dalším návrhem je „*Podpora zemědělců a chovatelů*“, formou farmářských trhů. V ČR jsou tyto trhy stále novinkou. Zájem o nákup čerstvých a kvalitních plodin a produktů se zvyšuje. Myslím si, že je rozumné podporovat a preferovat české zemědělce před zahraničními. V Hlučíně působí také několik zemědělců a chovatelů, kteří by měli jistě co nabídnout. Farmářské trhy se konají po celé republice, nejbližší trhy nalezneme v Opavě na ulici Nákladná a v Ostravě na ulici Místecká.

Priorita B2 – Nezaměstnanost

STRATEGICKÝ CÍL: Snížení počtu nezaměstnaných osob ve městě.

➤ Opatření B 2.1 – Snížení míry nezaměstnanosti

Největší podíl na nezaměstnanosti v Hlučíně mají osoby ve věku 20 až 24 let. Doporučuji snažit se eliminovat počet nezaměstnaných osob především této věkové kategorie, a to cestou „*Podpůrného programu pro rozvoj zaměstnanosti osob ve věku 20 až 24 let*“. Podle mého názoru by takový program pomohl výrazně zvýšit šance uplatnění těchto osob na trhu práce.

Priorita B3 – Rozvoj cestovního ruchu

STRATEGICKÝ CÍL: Zvýšení atraktivity města a podílu cestovního ruchu na ekonomice města.

➤ Opatření B 3.1 – Nová turistická místa

Podle mne by se město mělo zaměřit na rozvoj cestovního ruchu a zvýšit jeho podíl na ekonomice města. Vinná hora nabízí nejkrásnější výhled na celé město a na blízké okolí. Patří mezi nejoblíbenější místa na procházky a také se zde konají různé akce, např. myslivecké slavnosti. Mým prvním návrhem v oblasti cestovního ruchu je „*Výbudování rozhledny na Vinné hoře*“, která přiláká turisty a zvýší atraktivitu města.

➤ Opatření B 3.2 - Údržba a oprava památek a turistických míst

K rozvoji cestovního ruchu přispěje také „*Rekonstrukce kina Mír*“, které má v Hlučíně dlouholetou tradici, ale v současnosti je málo využívané. Pořádají se zde představení pro základní a mateřské školy nejen z Hlučína, ale také z okolních obcí. Význam má tedy nejen pro město Hlučín, ale i pro další obce Hlučínska. Kino je potřeba komplexně zrekonstruovat, aby mohlo obstát v tvrdé konkurenci moderních multikin. Navrhuji opravit exteriér a interiér budovy, vytvořit prostor pro zajištění občerstvení a také zvýšit propagaci kina v okolí. Za účelem přilákání většího počtu návštěvníků a zvýšení turistické atraktivnosti města dále navrhuji „*Rekonstrukci Sportovně rekreačního areálu*“. Areál potřebuje nutně nákladnou komplexní rekonstrukci, proto doporučuji najít investora, který by opravy spolufinancoval. Cesty jsou v dezolátním technickém stavu. Opravu komunikací ocení zejména in-line bruslaři, pro které je „Štěrkovna“ jedním z mála míst, kde mohou jezdit. Dále navrhuji vysadit v okolí jezera stromy, které budou v letních měsících sloužit jako úkryt před sluncem. Také je třeba opravit dětské brouzdaliště, které by bylo vhodné oživit tobogány

a skluzavkami a rozšířit dětské hřiště. Město by mělo uvážit uvolnění finančních prostředků také na zrekonstruování „terasy“, která rychle chátrá. Rekonstrukce Sportovně rekreačního areálu nepochybně přispěje nejen ke zvýšení atraktivity města, ale také rozšíří možnosti kvalitního trávení volného času.

Priorita C1 – Bydlení

STRATEGICKÝ CÍL: Zajištění finančně dostupného bydlení zejména pro mladé lidi a zabránit tak jejich stěhování z města.

➤ Opatření C 1.2 – Dostupnost bydlení

Na území města Hlučín je nadprůměrná bytová výstavba, cenová úroveň je však o ¼ vyšší, než v jiných městech. Obyvatelstvo města stárne a mladí lidé se často stěhují za prací. Dalším důvodem pro stěhování z města je právě cenová úroveň bytů. Mladí lidé a rodiny nemají peníze na tak drahé bydlení, proto navrhuji, aby měli „*Možnost levnějšího bydlení*“ nebo jim byly při koupi, příp. pronájmu, bytu poskytnuty nějaké výhody. Myslím si, že realizace tohoto návrhu udrží stávající mladé občany a přiláká nové mladé, nadějně lidi. To současně povede ke snížení trendu demografického stárnutí města.

Priorita C2 – Rozvoj lidských zdrojů

STRATEGICKÝ CÍL: Zlepšení podmínek pro vzdělávání a zvýšení vzdělanostní úroveň občanů.

➤ Opatření C 2.1 – Školská zařízení

Mým prvním návrhem v oblasti rozvoje lidských zdrojů je „*Rekonstrukce budov MŠ a ZŠ*“, která povede nejen ke zlepšení podmínek vzdělávání, ale také přispěje k nemalým úsporám energií. Dále navrhuji „*Modernizaci ZŠ*“. Doporučuji vybudovat multimediální učebny, které pozvednou zdejší vzdělávání na vyšší úroveň.

Priorita C3 – Kultura a volný čas

STRATEGICKÝ CÍL: Poskytnout občanům města více možností kvalitního trávení volného času.

➤ Opatření C 3.1 – Rozvoj volnočasových aktivit

Ve městě Hlučín si lidé mohou vybrat z několika možností trávení volného času. V městské části Darkovičky ovšem zatím žádné zařízení pro volný čas neexistuje, lidé žijící

v této městské části musejí dojíždět do „centra“ Hlučína. Proto navrhuji „*Vybudování víceúčelové haly v městské části Darkovičky*“, která bude přístupná veřejnosti a také bude sloužit místní mateřské a základní škole jako tělocvična.

➤ **Opatření C 3.2 – Rozvoj kulturního života**

Ve městě je také několikero možností kulturního zážitku. Myslím si ale, že Hlučín disponuje několika objekty, jejichž potenciál plně nevyužívá. Příkladem je pivovar Avar, který má v Hlučíně stejně jako kino Mír svou dlouholetou tradici. Mým dalším doporučením je „*Zajištění exkurzí místního pivovaru*“ pro veřejnost či školy nejen z Hlučína, ale také z okolních měst. V oblasti rozvoje kulturního života dále navrhuji „*Pořádání vánočních trhů*“ na náměstí. Tento kulturní zážitek je v Hlučíně naprosto opomíjen.

7.4 Termíny realizace a finanční náročnost navržených priorit

Město může v rámci realizace výše zmíněných priorit zažádat o dotace ze strukturálních fondů EU (ERDF – Evropský fond regionálního rozvoje) nebo z národních zdrojů ze státního nebo krajského rozpočtu. U některých projektů je možno z těchto fondů financovat i více než 90 % celkových nákladů na investici. Část investic bude město hradit ze svého rozpočtu pro rok 2011 s celkovou výší příjmů 316 652 162 Kč.

Nyní se v této podkapitole pokusím odhadnout termíny realizace a finanční náročnost navržených priorit A1, A2, B3, C2 a C3.

Priority A1 a A2

Celkové odhadované investiční náklady priorit A1 a A2 činí 6,2 až 8,3 mld. korun. Opatření v rámci těchto priorit budou realizovány během 10 let v období od roku 2011 do roku 2021.

Odhadovaný celkový investiční náklad na zřízení nové tramvajové trati v 8 kilometrovém úseku Hlučín - Ostrava (ul. Hlučínská x ul. Slovenská), kde se napojí na již existující trať, se pohybuje kolem 2 mld. Kč. Pořizovací cena jedné tramvaje je cca 68 milionů korun. Možná by bylo na místě uvažovat o vhodnější variantě, a to o zavedení trolejbusové dopravy. Náklady na vybudování trolejí v tomto úseku by činily cca 160 milionů korun. Pořizovací cena jednoho trolejbusu se pohybuje okolo 13 milionů Kč. Tento projekt by se měl prosadit do 6 let, tzn. do roku 2017. Pořizovací cena jednoho Ekobusu se pohybuje

kolem 6 milionů Kč. Město by pro své účely mělo do roku 2012 pořídit alespoň 2 kusy. Podle územního plánu města Hlučína je obchvat plánován od Malých Hoštic do obce Ludgeřovice. Náklady na výstavbu obchvatu v úseku cca 25 km odhaduji na 6 miliard korun. Tento projekt se netýká pouze města Hlučína, ale několika obcí a měst. Obchvat by se měl podle mého názoru prosadit však nejpozději do roku 2020. Vybudování kruhového objezdu si vyžádá cca 17 milionů korun. Kruhový objezd by mohl být dokončen v roce 2013. Na opravy a údržbu komunikací město Hlučín ze svého rozpočtu na rok 2011 vyčlenilo 2,5 milionů Kč, což činí 11,7 % peněžních prostředků určených na údržbu města. Komunikace a chodníky bude město opravovat průběžně během celého strategického období.

Rekonstrukce kanalizační sítě v městské části Darkovičky v délce 10 604 m spolkne zhruba 174 milionů korun. Tento projekt bude realizován v několika etapách. První etapa by mohla proběhnout v období let 2012 – 2015 a zahrnovat rekonstrukci cca 1 500 m kanalizační sítě. Tato etapa by si vyžádala kolem 23 milionů korun.

Všechna tato opatření je možno spolufinancovat z Regionálního operačního programu NUTS II Moravskoslezsko, který je financován z Evropského fondu pro regionální rozvoj a na období 2007 – 2013 je pro něj vyčleněno 716,09 milionů Euro. Dotaci je možno získat také z programu Ministerstva dopravy. Na rekonstrukci kanalizační sítě může město zažádat o dotaci ze Státního fondu životního prostředí a z Fondu soudržnosti EU.

Priorita B3

Opatření zařazená do priority B3 se budou realizovat v rozmezí od konce roku 2011 do roku 2018 a vyžádají si cca 1,5 miliardy korun.

Náklady na výstavbu dřevěné rozhledny se v Moravskoslezském kraji pohybují v částkách okolo 300 tisíc až 1 milion Kč, záleží na výšce rozhledny. Nejdříve je třeba vypracovat projekt, na jehož základě by mohla výstavba rozhledny začít již koncem tohoto roku a být dokončena do první třetiny roku 2012. Potřebu peněžních prostředků na rekonstrukci kina Mír lze stěží odhadnout. Jelikož je třeba zrekonstruovat celou budovu, odhaduji náklady na cca 35 milionů Kč. Získá-li město na základě kvalitního projektu této investice dotaci, mohla by rekonstrukce kina začít již koncem roku 2013. Závěr prací odhaduji na konec roku 2014. Rekonstrukce Sportovně rekreačního areálu bude finančně nejnáročnější. Stát hodlá do roku 2016 investovat do Hlučínského jezera téměř miliardu korun. Cílem bude zvýšení protipovodňové ochrany a příprava území pro další využití.

Investice zahrnuje úpravu břehů či stavbu nových komunikací včetně nové cyklostezky kolem celého jezera. Rekonstrukce areálu včetně opravy „terasy“ si podle mého odhadu vyžádá cca 400 mil. Kč a mohla by začít v roce 2016. Rekonstrukce se bude realizovat po etapách a podle odhadu by mohla být ukončena v roce 2018.

Na všechna tato opatření je opět možno získat dotaci z ROP NUTS II Moravskoslezsko. Část nákladů na rekonstrukci kina Mír je možno financovat také z fondu kinematografie.

Priority C2 a C3

Opatření, která jsou součástí priorit C2 a C3 si vyžádají finanční částku cca 82 milionů korun.

Náklady na rekonstrukci a zateplení jedné budovy MŠ nebo ZŠ se vyšplhají odhadem na částku kolem 6 milionů korun. V rozmezí let 2011 a 2013 by měla proběhnout rekonstrukce a zateplení budov ZŠ Rovniny a ZŠ Hornická. Na rekonstrukci pláště objektu ZŠ Rovniny vyčlenilo město Hlučín z rozpočtu na rok 2011 částku 1 milion Kč a na ZŠ Hornická částku 2 miliony Kč. Zařízení pro multimediální učebny stojí od 50 do 160 tisíc Kč.

Náklady na vybudování víceúčelové sportovní haly v Darkovičkách odhaduji na 70 milionů korun. Nejdříve je třeba vypracovat projekt a zajistit finance. Stavba by měla začít co nejdříve, dokončena by mohla být již v roce 2016. Pořádání vánočních trhů na náměstí by naopak mohlo mít kladný vliv na rozpočet města. Náklady na doprovodný program budou kryty z poplatků za stánky, které mohou činit až 50 000 Kč za malý stánek a 100 000 Kč za stánek velký. Podmínky pro pořádání trhů by měly být dojednány do roku 2012.

Při rekonstrukci a modernizaci škol a výstavbě víceúčelové sportovní haly může město zažádat o dotaci z ROP NUTS II Moravskoslezsko.

Připomínám, že doby realizace priorit jsou mým vlastním odhadem. Investiční náklady jsou rovněž pouze odhadovány, a to na základě zveřejněných informací podobných, dříve realizovaných, projektů.

8 Závěr

Cílem diplomové práce bylo vypracovat strategickou analýzu města Hlučín, zachytit a zanalyzovat jeho aktuální stav a nakonec navrhnout doporučení rozvoje města do budoucna.

Základem této práce byl profil města, na jehož podkladě jsem zpracovala SWOT analýzu. Na základě této analýzy jsem se pokusila navrhnout možnou strategii rozvoje, která může pomoci zvýšit atraktivitu města a životní podmínky místních obyvatel.

Diplomová práce je rozdělena do 3 základních částí (teoretická, praktická a návrhová). První z nich je věnována teoretickým poznatkům dané problematiky. Pozornost jsem věnovala zejména popisu strategického plánu města a analýzy SWOT. Teoretická část se dále zabývá obecnou charakteristikou některých pojmů souvisejících s problematikou strategie územního celku včetně rozdílů mezi strategií území a strategií organizace. Při zpracování první části jsem vycházela především z odborné literatury, jejíž seznam je uveden na konci této práce.

Druhá, praktická, část je rozdělena na dvě fáze. První je zaměřena na popis dané lokality, kde jsem čerpala informace především z internetových stránek města, z Úřadu práce Hlučín, z výsledků SLDB 2001 a z Českého statistického úřadu. V úvodu této části jsem se věnovala Hlučínsku jako celku, jeho historii, zvykům a tradicím. Poté jsem se zaměřila na jednu z obcí, konkrétně na město Hlučín. Cílem této kapitoly bylo přiblížit současný stav města v různých oblastech.

Při zpracování profilu města jsem zjistila několik skutečností. První z nich je demografické stárnutí populace. Během posledních 9 let došlo k výraznému snížení počtu osob ve věku 0-14 let a k nárůstu osob starších 65 let. Vzdělanostní úroveň občanů je na poměrně nízké úrovni. Dále jsem došla k závěru, že město má kvalitní sociální infrastrukturu. Poskytuje dostatečné množství zdravotnických a sociálních služeb a nabízí širokou základnu mateřských a základních školských zařízení. Na území města se nachází dvě střední školy a od roku 2009 zde funguje také univerzita třetího věku. Město Hlučín disponuje dostatečným množstvím bytových prostor, jejichž ceny jsou však ve srovnání s jinými městy v kraji nadprůměrné. Další zjištění se týkala infrastruktury. Dopravní obslužnost je vyhovující, ale dochází k vysokému dopravnímu zatížení města. Technická infrastruktura je

na dobré úrovni. Míra nezaměstnanosti v roce 2010 činila 11,1 %, největší podíl na ní měly osoby ve věku 20 až 24 let. Podle výsledků SLDB 2001 dojíždělo za prací 47 % ekonomicky aktivních obyvatel. Město nabízí množství cyklostezek, kulturních památek a sportovních příležitostí.

Podle profilu města jsem v další fázi praktické části zpracovala komplexní SWOT analýzu, na základě které jsem v závěru práce došla k určitým návrhům rozvoje města.

V třetí, návrhové, části diplomové práce jsem se pokusila navrhnout strategická doporučení, která by mohla přispět k rozvoji města, ke zvýšení jeho atraktivity, zlepšení životních podmínek města či k přilákání turistů.

Návrhy jsem zaměřila na tři základní problémové okruhy, které se týkají dopravní a technické infrastruktury, ekonomiky a cestovního ruchu a sociálního prostředí a lidských zdrojů. Ke zlepšení dopravní situace by podle mého názoru mohlo přispět vytvoření kruhového objezdu na křižovatce ulic Celní a Opavská a podpora výstavby obchvatu města. Dalším návrhem je výstavba tramvajové / trolejbusové tratě mezi Hlučínem a Ostravou, která by eliminovala vysoce frekventovanou autobusovou dopravu, jež škodí životnímu prostředí. Ke zvýšení životních podmínek místních obyvatel by přispělo pořízení Citybusu. Ke zlepšení dopravní infrastruktury města doporučuji také opravy chodníků a místních pozemních komunikací II. a nižších tříd.

Ve druhém problémovém okruhu Ekonomika a cestovní ruch jsem navrhla 5 opatření. Co se týká ekonomické situace města, nesídlí zde žádný podnikatelský subjekt, který by ovlivnil zaměstnanost. Navrhuji proto vybudovat podnikatelskou zónu, která by přispěla ke snížení nezaměstnanosti ve městě a okolních obcích. Město by mělo podporovat také místní zemědělce a chovatele, a to formou farmářských trhů. Jelikož největší podíl na míře nezaměstnanosti mají v Hlučíně osoby ve věku 20 až 24 let, navrhuji vytvoření programu podpory zaměstnanosti těchto osob. K podpoře cestovního ruchu a turismu jsem navrhla vybudování rozhledny na Vinné hoře a zrenovování areálu Hlučínského jezera.

Třetím problémovým okruhem je Sociální prostředí a lidské zdroje. Mým prvním návrhem v této oblasti je nabídka levnějšího bydlení pro mladé lidi a rodiny, kteří se často

stěhují do jiných měst. Důvodem jsou vysoké ceny bytů. Toto doporučení by přispělo také ke zpomalení trendu stárnutí obyvatelstva. Město by se mělo také zaměřit na zvyšování úrovně vzdělanosti místních obyvatel. Doporučuji vybudovat multimediální učebny na školách a zrekonstruovat mateřské a základní školy. Ke zlepšení životních podmínek místních obyvatel by přispělo vybudování víceúčelové tělocvičny v Hlučíně – Darkovičkách, která by sloužila jak místní mateřské a základní škole, tak široké veřejnosti. Dále jsem navrhla pořádání vánočních trhů na náměstí a rekonstrukci kina Mír.

V návrhové části jsem se také pokusila odhadnout finanční náročnost a dobu realizace navržených priorit. Priority A1 a A2 si podle mého odhadu vyžádají 6,2 až 8,3 mld. korun a budou realizovány v rozmezí let 2011 až 2021. Priorita B3 je finančně méně náročná. Investiční náklady na tuto prioritu se pohybují okolo 1,5 mld. korun. Předpokládaná doba prosazení investice je do roku 2018. Opatření v rámci priorit C2 a C3 si vyžádají odhadem 82 mil. korun a budou realizována během období 2011 až 2016. Vánoční trhy by měly probíhat každoročně. Doby realizace priorit i investiční náklady jsou pouze odhadovány, a to na základě zveřejněných informací podobných, dříve realizovaných, projektů.

Věřím, že jsem cíl své diplomové práce splnila a doufám, že tato práce přispěje k rozvoji a zlepšení situace ve městě Hlučín.

Seznam použité literatury

Knižní zdroje:

- [1] BALÍK, Stanislav. *Komunální politika: Obce, aktéři a cíle místní politiky*. Vydání 1. Praha: Grada Publishing, 2009. 256 s. ISBN 978-80-247-2908-4.
- [2] GRANT, Rober M. *Contemporary strategy analysis*. 6. edition. Padstow: Blackwell Publishing Ltd., 2008. 482 s. ISBN 978-1-4051-6308-8.
- [3] CHARVÁT, Jaroslav. *Firemní strategie pro praxi*. První vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2006. 204 s. ISBN 80-247-1389-6.
- [4] KOŠŤAN, Pavol; ŠULEŘ, Oldřich. *Firemní strategie plánování a realizace*. Vydání první. Praha: Computer Press, 2002. 124 s. ISBN 80-7226-657-8.
- [5] LEDNICKÝ, Václav. *Tvorba strategie územního celku*. 1. vydání. Ostrava: VŠB - Technická univerzita Ostrava, 2003. 143 s. ISBN 80-248-0468-9.
- [6] MAIER, Karel; ČTYROKÝ, Jiří. *Ekonomika územního rozvoje*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, 2000. 144 s. ISBN 80-7169-644-7.
- [7] MATES, P.; WOKOUN, R.; a kolektiv. *Malá encyklopedie regionalistiky a veřejné správy*. 1. vydání. Praha: PROSPEKTRUM spol. s r. o., 2001. 200 s. ISBN 80-7175-100-6.
- [8] MLÁDKOVÁ, Ludmila; JEDINÁK, Petr et al. *Management*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. 273 s. ISBN 978-80-7380-230-1.
- [9] MYŠKA, Milan, et al. *Pozdrav z Hlučínska: pohlednice a historie*. Opava: BOBR, 1995. 206 s. ISBN 80-901764-1-0.
- [10] REKTOŘÍK, Jaroslav, et al. *Ekonomika a řízení odvětví veřejného sektoru*. Vydání I. Praha: Ekopress, 2002. 264 s. ISBN 80-86119-60-2.
- [11] REKTOŘÍK, Jaroslav, et al. *Jak řídit kraj, město, obec: Strategie, komunikace, řízení*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2002. 136 s. ISBN 80-210-2957-9.

Internetové zdroje:

- [12] *Český statistický úřad* [online]. 2005 [cit. 2011-03-10]. Sčítání lidu, domů a bytů 2001. Dostupné z WWW: <<http://www.czso.cz/sldb/sldb2001.nsf/obce/507016?OpenDocument>>.
- [13] *Hlucinsko.com* [online]. 2004-2010 [cit. 2010-09-01]. Sdružení obcí Hlučínska. Dostupné z WWW: <www.hlucinsko.com>.
- [14] *h.net* [online]. [cit. 2011-01-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.hlucin.net/new/index.php?modul=uvod>>.
- [15] *Informační centrum Hlučín* [online]. 2008 [cit. 2010-10-01]. Historie, zvyky, tradice. Dostupné z WWW: <http://info.hlucin.com/?page=info_texty&id=7>.
- [16] *Informační centrum Hlučín* [online]. 2008 [cit. 2010-10-01]. Historie, zvyky, tradice. Dostupné z WWW: http://www.info.hlucin.com/?page=info_texty&id=9
- [17] *Integrovaný portál MPSV* [online]. [cit. 2011-02-28]. Statistiky nezaměstnanosti z územního hlediska. Dostupné z WWW: <<http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/uzem>>.
- [18] *Město pro byznys 2011* [online]. 2008 [cit. 2011-02-20]. Dostupné z WWW: <http://www.mestoprobyznys.cz/napsali_o_projektu/id/1097/page/4>.
- [19] *Příprava, tvorba a realizace strategických plánů obcí a mikroregionů: Studijní opora* [online]. Červen 2006 [cit. 2011-03-28]. Dostupné z WWW: <http://www.partnerstvi-msk.cz/zip/rea_0115h.pdf>.
- [20] *RumWeb* [online]. [cit. 2010-10-01]. Prajzská aneb Hlučínsko očima prajzáka. Dostupné z WWW: <<http://rumcajs.com/prajzska.php>>.
- [21] SLEPÁNEK, Petr. *Bc. z UHK* [online]. Webdesign, 2004, 30.11.2009 [cit. 2010-11-19]. Strategický management. Dostupné z WWW: <<http://finman.gzk.cz/>>.
- [22] *Veřejná databáze ČSÚ* [online]. 2011 [cit. 2011-03-18]. Vybrané statistické údaje za obec. Dostupné z WWW: <http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabdetail.jsp?kapitola_id=5&pro_1_154=507016&cislotab=MOS+ZV01#pozn3>.

[23] *Vodovody a kanalizace Hlučín, s.r.o.* [online]. [cit. 2011-01-03]. Informace o objektech v provozování a majetku VaK Hlučín, s.r.o. Dostupné z WWW: <<http://www.vakhlucin.cz/article.php?IID=50>>.

[24] *Wikipedie: Otevřená encyklopedie* [online]. 2011, 6.2.2011 [cit. 2011-02-28]. Město. Dostupné z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Město>>.

Jiné zdroje:

[25] Studijní texty z předmětu Management regionů a obcí - doc. Ing. A. Kutscherauer, CSc.

[26] Zpráva o situaci na trhu práce v okrese Opava za rok 2009

Seznam zkratek

a. s.	akciová společnost
abs.	absolutně
AČR	armáda České republiky
apod.	a podobně
cca	přibližně
č.	číslo
č. p.	číslo popisné
ČOV	čistírna odpadních vod
ČR	Česká republika
ČSR	Československá republika
EAO	ekonomicky aktivní obyvatelstvo
EU	Evropská unie
Gbit	giga bit
GHz	giga herz
GJ	giga joul
ha	hektar
HZ	hasičská zbrojnice
kk	kuchyňský kout
km	kilometr
m	metr
Mbit	mega bit
mil.	milion
mld.	miliarda
MŠ	mateřská škola
MÚ	městský úřad
např.	například
obr.	obrázek
ORL	otorinolaryngologie
ORP	obce s rozšířenou působností
p.o.	příspěvková organizace
příp.	případně
RDG	radiodiagnostické oddělení

resp.	respektive
ROP	Regionální operační program
s. r. o.	společnost s ručením omezeným
Sb.	sbírky
SC	strategický cíl
SLBD	sčítání lidí, domů a bytů
soc. ek.	Socio – ekonomická
SOH	sdružení obcí Hlučínska
SP	strategický plán
str.	strana
sv.	svaté
tab.	tabulka
tj.	to je
tzn.	to znamená
tzv.	tak zvaná (ý)
ul.	ulice
VPM	volné pracovní místo
ZŠ	základní škola

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že

- jsem byl(a) seznámen(a) s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo,
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB - TUO) má právo nevýdělečně ke své vnitřní potřebě diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3),
- souhlasím s tím, že jeden výtisk diplomové práce bude uložen v Ústřední knihovně VŠB - TUO k prezenčnímu nahlédnutí a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že údaje o diplomové práci, obsažené v Záznamu o závěrečné práci, umístěném v příloze mé diplomové práce, budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO,
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona,
- bylo sjednáno, že užít své dílo – diplomovou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne

.....
jméno a příjmení studenta

Adresa trvalého pobytu studenta:

.....

Přílohy

Příloha č. 1 – Mapa Hlučínska

Příloha č. 2 – Přehled obcí Hlučínska

Příloha č. 3 – Vývoj obyvatelstva města Hlučín v letech 2003 – 2009

Příloha č. 4 – Priority, cíle a opatření Strategického plánu města Hlučín

Příloha č. 5 – Rozvojové aktivity Strategického plánu města Hlučín

